Свобода народам і людині!
За Українську Самостійну Соборну Державу!
За вільні національні держави поневолених народів!
Поневолені народи єднайтеся в боротьбі проти імперіялістів!

ІДЕЯ і ЧИН

Видає Провід Організації Українських Націоналістів (ОУН)

Рік II. 1943. № 5.

ЗМІСТ

Пресові видання ОУН

- ІДЕЯ І ЧИН
- ЗА САМОСТІЙНУ УКРАЇНУ
- ДО ЗБРОЇ
- ВІСТІ
- ІНФОРМАТОР
- БЮЛЕТЕНЬ
- ЮНАК
- ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ
- ЧОРНОМОРСЬКИЙ ВІСНИК

Наші видання

- НЕПОВНИЙ ТЕКСТ ПОСТАНОВ II. КОНФЕРЕНЦІЇ ОУН
- П. Коваль: УКРАЇНА, якою була, якою є і якою буде. Київ (двоє видань)
- П. Дума: ЛИЦЕМ ДО НАРОДУ
- ДМИТРО МИРОН-ОРЛИК — пропам'ятна книжечка
- ЗА ЩО НАМ БОРОТИСЯ?
- ЗА УКРАЇНУ — співаник, (двоє видань)
- Вировий М. В.: УКРАЇНА І РОСІЯ
- Я. Старух: ТИСЯЧА РОКІВ ЖИТТЯ Й БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (Короткий нарис історії України).
- Коваленко І. М.: ЦІЛІ І МЕТОДИ НІМЕЦЬКОЇ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРЕНАХ
- ПОСТАНОВИ III-го НАДЗВИЧАЙНОГО ВЕЛИКОГО ЗБОРУ ОУН

ПОСТАНОВИ

III-го Надзвичайного Великого Збору Організації Українських Націоналістів,

що відбувся в днях 21-25 серпня 1943 р.

(Неповний текст)

ДВА РОКИ БОРОТЬБИ

Весною 1941 р. незадовго після закінчення нарад II-го Великого Збору ОУН наступили різкі зміни в ході імперіялістичних воєнних дій. Німецькі та російські імперіялісти, відкинувши всі дипломатичні ходи і замасковані маневри, вступили у відкритий воєнний конфлікт. З моментом вибуху німецько-большевицької війни точка тяжіння світових подій пересунулась на терени Східньої Европи. Таким чином Україна стала не тільки предметом імперіялістичних зазіхань, але й ареною найбільших і найжорстокіших в історії воєн. В результаті воєнних успіхів німецької армії в 1941-42 рр. вся українська територія опинилася була на деякий час під німецькою окупацією.

З приходом нового окупанта наступили в Україні великі політичні зміни. Не змінився, щоправда, сам факт політичного гніту, економічного визиску та фізичного винищування українського народу, змінились одначе його форми. Нічим не замаскована гітлерівська програма поневолення та брутальна колоніяльна практика поставила зразу цілий український народ в дуже важке становище. Нова дійсність заставила всю масу, та кожну одиницю зокрема, задуматись над своїм положенням.

Німецька політика масового грабунку та насильства створила своєрідну атмосферу для зросту політичної свідомости серед найширших народних мас.

Коли б СРСР був знищений і український народ стояв тільки перед загрозою закріплення німецької окупації, тоді розвиток його політичної свідомости йшов би прямою лінією, яка веде логічно і невідхильно до чітко оформленої національної програми в теорії та єдиного фронту всіх політичних сил в практиці. Одначе, процес цього політичного росту ускладнював наступ російсько-большевицького імперіялізму. Сам факт існування СРСР та Червоної Армії становив і становить реальну небезпеку повороту в Україну большевицького режиму. Переслідуючи немовби лише окремі прошарки народу, московсько-большевицький режим створює для решти народу фікцію мирного і спокійного життя та забріхану перспективу щастя й добробуту на майбутнє. Большевицька окупаційна система, в противагу німецькій, гальмує політичну активізацію цілої маси та утворення одного фронту з усіх політичних сил народу.

Характерне, що політично німецький гітлеризм та московський большевизм на українському терені не знищували себе. Йдучи окремо та переслідуючи свої окремі цілі, вони на практиці тільки полегшували собі роботу. Частина слабкого елементу, залякана маревом повороту большевизму, бачила порятунок в німецькій силі, інша частина суспільности, бита німецьким колоніяльним чоботом, вибирала, на свою думку, менше лихо, тобто очікувала порятунку від большевиків. Коли в Україні, подібно як і інших країнах Східньої Европи, частина народу орієнтувалась і сьогодні орієнтується на большевиків, — то це в першу чергу історична заслуга німецької колоніяльної системи.

Подвійний німецько-большевицький наступ створював дуже важкі умовини для поширення української державної думки. Справу робив складною ще й той факт, що обидва окупанти України в 1941-42 рр. являли велику військову силу. Приймати в таких умовинах програму української державної самостійности, це означало, за словами Міхновського, вірити „всупереч логіці фактів". Здається, що ні один поневолений народ не мав у своїй історії такої важкої і складної ситуації. Тільки дякуючи колосальній життьовій силі українського народу, можна було перейти цей період переможно. Це не значить очевидно, що політичний похід української революційної думки був легкий, що

політичні успіхи здобуто малою ціною. Не час розкривати сьогодні практичний перебіг політично-організаційної роботи та всі зв'язані з нею труднощі. В найтяжчих умовинах, цьковані і гнані сильними окупантськими апаратами, в глибокому підпіллі, повсякчасно насторожені, в безперервному русі і дії, відстояли кадри ОУН свої політичні позиції, пішли в наступ і поширили їх.

Пройдений дворічний шлях позначений великими жертвами. Дмитро Мирон-Андрій, Іван Климів-Легенда, Микола Лемик, Сергій Шерстюк, Щепанський та сотні і тисячі інших політичних бійців лягли в нерівній боротьбі, стверджуючи кров'ю незламну волю народу жити на своїй землі вільним життям.

Масові розстріли під Зв'ягелем, в Києві, в Ягольниці під Чортковом, в Рівному й Львові, розстріли в Кривому Розі, Кременчузі, Житомирі, Джанкой та в інших містах, вкрили Україну новими братніми могилами, які, поруч козацьких, говоритимуть у вічність про незламне геройство великого народу.

У ці важкі роки ОУН відстояла не тільки моральні позиції української національної революції — ОУН створила в цей час всі практичні передумови для того, щоб перейти у наступ і здобути остаточну перемогу. Поруч пропагандивної роботи, багато уваги, часу й енергії приділено поширенню організаційного апарату. В результаті організаторської роботи ціла українська територія покрита сьогодні всеціло організаційною мережею. Таким чином політичний провід має в своїх руках міцний виконавчий апарат, який дає можливість переводити політичні дії та реалізувати політичні плани на території цілої України.

Поширюючи організаційну мережу, залучуючи активний елемент в організовані лави, ОУН постійно тримала руку на пульсі світових політичних подій. Час відносної стабілізації на фронтах використано не лише для розбудови організації. Будуючи організовану політичну силу на всіх землях України, Провід ОУН приглядався пильно до життя в Україні і реагував на кожну подію так, як цього вимагало добро найширших мас українського народу. Інакше бути не могло, бо ж ОУН стала з гущі народу поповнюватись найкращими й найактивнішими його представниками. Тому й Провід Організації, не зважаючи на жертви своїх кадрів, тримав її постійно в стані боротьби з ворогом за найелементарніші життєві права народу.

Віссю оборони народу перед окупантським терором були дві справи — вивіз до Німеччини на каторжну роботу і грабунок хліба. Оцінюючи обидві ці справи як свідому і планову акцію ворога, розраховану на фізичне винищування народу, ОУН виступила зразу з гострою протидією. Натуга і форма організованого опору стояла в залежності від сили організаційної мережі в даному терені, від того, наскільки населення розуміло загрозу ворожої акції та було психічно підготовлене підняти боротьбу, вкінці, від вимог тактики нашої боротьби на поодиноких теренах України. Тому й практичні результати акції були в окремих теренах різні. Найбільші успіхи в цьому відношенні мали північно-західні області Волині й Полісся, де було повністю зірвано вивіз робочої сили в самих її початках, тобто весною 1942 р. Селянство тих теренів також не допустило ограбити себе з харчових продуктів. Крім названих двох справ, актуальних для цілої України, в програму самооборони й боротьби включались також інші справи, більш чи менш пекучі для окремих теренів.

Так в постійному русі і боротьбі активізувався народ, росла й міцніла його організована політична сила — ОУН. Жертви ОУН не пішли на марне. На місце поляглих у боротьбі приходили нові численні загони.

І для широких народніх мас активна боротьба дала тільки успіхи. Там, де народ зразу ж пішов на боротьбу з окупантом, результати її корисні і великі. Спротив проти вивозу на каторжні роботи до Німеччини потягнув за собою очевидно деякі жертви, але ціною тих жертв залишилась молодь в Україні на своїх місцях. В цей спосіб організації вдалося у великій мірі зменшити число тих, що їх насильно вивезли до Німеччини, де вони щоденно гинуть від нальотів та від штучно організованого голоду і пошестей в німецьких таборах. Тому й народ збагнув після деякого часу правильність постановки ОУН і з повним довір'ям пішов за її новими закликами. Рівночасно нарід зрозумів шкідницьку роботу всіх опортуністичних чи агентурних установ, наставлених німцями на Україні, які закликали й досі закликають народ їхати до Німеччини на певну смерть. Є ясним, що всяка наша визвольна боротьба стала б неможливою, коли б окупантові вдалося позбавити нарід його военно здібного елементу, зокрема молоді.

Весна 1943 р. принесла помітне вирівняння в переведенні політичних кампаній ОУН. При весняних спробах набору в „ясир" зустріли німці масовий спротив і на Волині, і Поліссі, і в Галичині, і в Осередніх та Східніх областях. Чигирин, Кривий Ріг, Ново-Московськ висунулись на чоло одностайного і повного спротиву. Подібно стоїть справа з німецьким грабунком хліба.

Весна 1943 р. принесла нові зміни в укладі світових політичних сил. Великі зміни виявились якраз в німецького і російського імперіялістів. Процес винищування і занепаду сил воюючих імперіялістів ішов в останніх роках систематично й невпинно, але наслідки його виявились лише весняними місяцями 1943 р. Поразки німецької армії на фронтах сигналізують наближення катастрофи. Передвісники цеї катастрофи показуються уже не тільки на фронті. В той же самий час затріщала ціла система німецького імперіялізму і виявила безліч загрозливих розколин. З того моменту вона хитається постійно і силою суперечностей у своїх основах іде до неминучого розвалу. Подібні явища видні й у большевиків. Командування Червоної Армії не було в силі використати небувалого шансу, який створився після повного розвалу південної частини німецького східнього фронту. Виявилось, що ані Червона Армія, ані господарські тили СРСР не мали тоді сили для серйозніших військових дій. Розпучливий крик про поміч аліянтів у вигляді другого фронту, знявся ще голосніше. З того часу успіхи Червоної Армії — це у великій мірі результат послаблення Німеччини, приспішеного активним наступом аліянтів у Африці, на Сіцілії та цілому повітряному европейському обширі.

Життя знову виправдало нашу тезу про деструктивний характер московського й німецького імперіялізмів, про суперечності в їх середині, які ведуть їх до розвалу при серйознішому потрясенню. Війна стала тим струсом, що виявив слабість німецької і московсько-большевицької імперій. Поневолені народи одержали реальну можливість із середини успішно вдаряти в те, що, всупереч конструктивним тенденціям людства, творять злочинні елементи, одержимі жадобою влади і легкої наживи. Наша орієнтація на власні сили народу на початку війни видавалась слабшому елементові утопією. Наша постійно підкреслювана теза про те, що ми шляхом революції будемо вирішувати кінець війни й її остаточний вислід, що ми вирішуватимемо долю України і майбутній в ній лад, не одному видавалась „вірою проти надії". Нашу практично-політично-організаційну роботу звали тоді спізненим „донкіхотством" і наші вороги, і деякі земляки, які були засліплені фальшивим блиском, головно німецького імперіялізму. Розвиток подій останніх двох років та наша посильна політична робота підтвердили життєвими фактами нашу основно-політичну тезу. А вона була для нас одною з найістотніших правд, вона служила у нашому поході і за маяк і за кермо.

Правильна політична постановка, планові і обдумані політичні кампанії, тверда принциповість та вперта і послідовна практична робота дали поважні успіхи. Переломовими для східніх областей були весняні місяці 1943 р. Ріст політичної свідомости й активности широких мас прибрав тоді скоре темпо. Довкруги ідеї Самостійної Української Держави гуртувались вже не одиниці, не громади, але все населення терену. В той же приблизно час населення північно-західніх областей Волині й Полісся почало маніфестувати готовість до активної військової дії. Практичним висловом того стала Українська Повстанська Армія (УПА) на північних і Українська Народня Самооборона (УНС) на південно-західних землях.

* * *

Звітові доклади і дискусія проведені на III. Надзвичайному Великому Зборі виявили, що багато нових питань вирішено в роботі. Провідні кадри ОУН виявили в тому відношенні багато еластичности і політичного такту. Характерне при тому те, що вирішення були правильні, тобто йшли по лінії основних ідеологічних і політичних тез ОУН. Перехід до нової тактики йшов у боротьбі і був диктований не теоретичними міркуваннями, але вимогами самого життя. Практика вспіла дати докази правильности цих змін. III-ій Надзвичайний Великий Збір ОУН прийняв до відома тактику в минулому та визнав правильним її перехід до збройних форм.

Життя видвигнуло також багато питань характеру програмового. Зі спра-

вою програми зв'язані три основні питання ідеологічної натури — питання нації, суспільности і держави.

III-ій Надзвичайний Великий Збір ОУН бере в основу, подібно як і всі попередні збори, живу історичну правду про незнищимість нації — найвищої органічної людської збірноти. Тому й в основу політичного ладу в світі бере національний принцип. Тривким і справедливим може бути той лад, що базується не на доктринерських тезах, але на відвічних законах життя. Система вільних народів і самостійних держав — це одинока і найкраща розв'язка питання порядку в світі. Спроби упорядкувати світ на інших основах, не дали ніколи позитивних результатів. Всі понаднаціональні державні твори — імперії виявлялись завжди чинниками історичної реакції і занепаду. В імперіях завжди один нарід поневолює і веде до занепаду інші народи.

Тому ОУН обстоює право всіх народів на самостійне життя у власних державах, на повний їх культурний і економічний ріст, бо тільки таким шляхом іде людство до поступу.

Борючись за визволення українського народу, ОУН організує політичну співпрацю з другими поневоленими народами вже сьогодні і буде співпрацювати з усіма вільними народами в майбутньому. Але основою цеї співпраці є тільки взаємна пошана і визнання права всіх на вільне життя. Історичну еволюцію нації в монолітну суспільність хоче ОУН приспішити шляхом знищення всіх економічних і соціяльних нерівностей. Вважаємо, що в сучасну історичну добу є всі дані для побудови такого економічного ладу, який дасть рівні шанси праці, заробітку всім громадянам. Знищуючи всі форми експлуатації кляси клясою, створимо в Україні справедливий суспільний лад.

Тільки при такому суспільному ладі буде запорука, що державна влада не стане на службі одній клясі, буде організуючим, плянуючим і керуючим органом цілого народу.

В таких умовинах і сама держава з механічної об'єднуючої форми стане живою організацією народу.

Ідеалом нової суспільности є вільна одиниця. Вільний почин людини буде основною рушійною силою суспільного життя. Але цей вільний почин може йти тільки в суспільному напрямі і не сміє в жодному разі йти по лінії шкурницьких інтересів та в результаті вести до визиску інших „вільних" людей, подібно як це буває в умовинах капіталізму.

По лініях отих думок ідуть програмові постанови III-го Надзвичайного Великого Збору ОУН. Постанови ці — це здобуток нашої політичної теорії і практики останніх двох років. Вони являються конкретним оформленням ідеї майбутньої української держави. Життя і дальша боротьба принесуть нові здобутки, вони дадуть можливість оформити програму ще більш чітко й детально.

Оформлюючи програму, бачив у ній III-ій Надзвичайний Великий Збір ОУН не лиш мету, до якої наближаємось в наших умовинах боротьби. Програма мусить бути також могутньою зброєю, що причиниться до побільшення наших сил і улегшить нашу перемогу.

Рівночасно III-ій Надзвичайний Збір ОУН займався цілим рядом питань сучасної політичної дійсности. Тут згадаємо справу приходу большевиків, справу збройної сили і справу об'єднання. Вирішення Великого Збору знайшли частинно свій вислів у наведених тут постановах, частинно у напрямних праці і конкретних вказівках для Проводу й Організації. Прийняті напрямні й інструкції вже реалізуються і будуть реалізуватися в міру розвитку внутрішніх і зовнішніх подій.

Одним з головних питань, до яких мусів Великий Збір зайняти становище, є нова большевицька окупація українських земель. Тут не місце говорити про цілий план дальшої нашої боротьби, тут треба тільки ствердити, що, по думці Великого Збору, єдино політично і мілітарно зорганізований нарід зможе зберегти себе перед винищенням большевиками та продовжувати свою боротьбу за власну державу. Практика большевицького наступу з весною ц. р. і теперішнього наступу показує, що большевики йдуть на свідоме знищення українського народу. Не важно, чи це діється шляхом нещадних розстрілів, чи насильним гоненням невишколених мужчин і жінок на першу лінію фронту під німецькі кулемети. Для нас важно, що большевики продовжують

в цей спосіб методи насильної мобілізації українців до Червоної Армії та наслідують тактику німців забирати з України военно здібний елемент.

Перед цею небезпекою мусить нарід боронитися. Говоримо нарід, бо тут не йде про якусь його частину, про самостійників чи несамостійників; тут іде про кожного українця селянина: робітника, ітелігента. Нехай ніхто не обманює себе тим, що його особисто большевики не заторкнуть.

Український нарід, який не хоче себе дати безборонно вирізувати на жидівський лад, мусить зазіханням большевицьких імперіялістів протиставитися організовано і збройно. Це не значить, що ми маємо кожночасно і незалежно від зовнішніх умов іти на повний зудар. Про момент зудару будуть рішати вимоги доцільности і напрямні визвольної боротьби. Але це значить, що большевицьку окупацію зустрічає український нарід підготований і готовий обстоювати свої народні права. Коли йде про форми боротьби під німецькою і большевицькою окупацією, то вони випливають і будуть випливати із кожночасних умов та з цілей, які в даний момент хочемо осягнути. Незалежно однак, від того, підготова, чи радше практичне здійснювання того завдання, проходить вже сьогодні. Це напевне не завчасно, бо творення політично-збройної сили народу вимагає дуже багато часу, а збройні відділи, що мають стати зав'язками армії, є завжди продуктом довгої підготови й боротьби.

В зв'язку з сучасною політичною ситуацією й нашими завданнями стоїть справа участи цілого народу в боротьбі. Це питання також основно розглянув Великий Збір. Українська держава — це добро всіх громадян України, тому за неї мусять всі боротися. З другого боку, сьогодні небезпека грозить всьому народові, тому всі його сини мусять стати до боротьби. Навіть тисячі найбільш відданих борців не здобудуть України, коли ввесь нарід не прийме участи у боротьбі. Хто цього не розуміє або хто, розуміючи, відтягається від боротьби, — той дезертир і народній шкідник, і так його нарід буде трактувати.

Тому ОУН як керівник революційно-визвольної боротьби взиває до безпосередньої участи в боротьбі всіх громадян. ОУН не бореться за Україну для себе, вона не бореться за владу на Україні, ані за форму влади. Про владу і її форму буде рішати сам нарід і його найкращі представники. Але сьогодні ОУН являється передовим керівником визвольної боротьби народу, тому й кличе других до цієї боротьби. Ніхто не може стояти збоку. Великий тягар боротьби мусить весь нарід взяти на свої плечі. Окремі ділянки сучасної визвольної боротьби, головно військова, вимагають ряду фахівців. Вони серед українського народу є, й вони на його службу мусять спішити. ОУН вважає, що обов'язком кожного українського громадянина є служити українській визвольній справі і цю вимогу буде консеквентно здійсняти. Завдяки цьому в цей спосіб будуть також, по думці Великого Збору, створені передумови для об'єднання всього народу, яке доконається єдино у боротьбі. Тому розбудовуючи поодинокі форми визвольної боротьби та притягаючи до неї якнайширші маси, ОУН рівночасно визнає, що ліквідація партійних спорів та всеукраїнське об'єднання є одним з основних завдань в сучасний момент.

Серпень 1943. р.

„Перед нами великі завдання суспільного й державного будівництва і кожен повинен віддати свою волю, душу й руки на службу цьому ділу. Ми повинні віддати на це всю свою енергію, бо тільки таким чином досягнемо своєї мети".

Симон Петлюра.

І. ПРОГРАМОВІ ПОСТАНОВИ.

Організація Українських Націоналістів бореться за Українську Самостійну Соборну Державу і за те, щоб кожна нація жила вільним життям у своїй власній самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних народів у власних самостійних державах — це єдиний лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціяльного питання в цілому світі.

ОУН бореться проти імперіялістів й імперій, бо в них один пануючий народ поневолює культурно і політично та визискує економічно інші народи. Тому ОУН бореться проти СССР і проти німецької „Нової Европи".

ОУН з усією рішучістю бореться проти інтернаціоналістичних і фашистсько-націонал-соціялістичних програм і політичних концепцій, бо вони є інструментом завойовницької політики імперіялістів. Тому ми проти російського комуно-большевизму і проти німецького націонал-соціялізму.

ОУН проти того, щоб один народ, здійснюючи імперіялістичні цілі, „визволяв", „брав під охорону", „під опіку" інші народи, бо за цими лукавими словами криється огидний зміст — поневолення, насильство, грабунок. Тому ОУН бореться проти російсько-большевицьких і німецьких загарбників, поки не очистить України від усіх „опікунів" і „визволителів", поки не здобуде Української Самостійної Соборної Держави (УССД), в якій селянин, робітник й інтелігент могтиме вільно, заможньо і культурно жити та розвиватися.

ОУН за повне визволення українського народу спід московсько-большевицького та німецького ярма, за побудову УССД без поміщиків, капіталістів, та без большевицьких комісарів, енкаведистів і партійних паразитів.

В українській державі влада вважатиме за найвищий свій обов'язок інтереси народу. Не маючи загарбницьких цілей та поневолених країн і пригноблених народів в своїй державі, народня влада України не витрачатиме часу, енергії та коштів на творення апарату гноблення. Українська народня влада всі економічні ресурси та всю людську енергію спрямує на побудову нового державного порядку, справедливого соціяльного ладу, на економічне будівництво країни та культурне піднесення народу.

* * *

У лавах ОУН борються українські селяни, робітники та інтелігенти проти гнобителів, за УССД — за національне й соціяльне визволення, за новий державний порядок та новий соціяльний лад:

1\. а) За знищення большевицької й німецької експлуататорсько-кріпацької системи в організації сільського господарства. Виходячи з того, що земля є власністю народу, українська державна влада не накидуватиме селянам одної форми користування землею. Тому в Українській Державі допускатиметься індивідуальне та колективне користування землею, в залежності від волі селян.

б) За безплатну передачу селянам західніх українських областей всіх поміщицьких, манастирських та церковних земель.

2\. а) За те, щоб велика промисловість була національно-державною власністю, а дрібна кооперативно-громадською.

б) За участь робітників у керівництві заводами, за фаховий, а не комісарсько-партійний принцип у керівництві.

3\. а) За загальний восьмигодинний робочий день. Понаднормова праця може бути тільки вільною, як і кожна праця взагалі, і робітник отримує за неї окрему плату.

б) За справедливу оплату праці, за участь робітників у прибутках підприємства. Робітник отримуватиме таку зарплату, якої потрібно для забезпечення матеріяльних і духових потреб цілої його сім'ї. При річних підсумках господарського стану підприємств, кожний робітник одержуватиме: у господарсько-кооперативних підприємствах дивіденд (належна йому частка річного прибутку), а в національно-державних — премію.

в) За вільну працю, вільний вибір професії, вільний вибір місця праці.

г) За свободу профспілок. За знищення стахановщини, соцзмагань, підвищування норм та інших способів експлуатації працюючих.

4\. За вільне ремесло, за добровільне об'єднування ремісників у артілі,

за право ремісника вийти з артілі та індивідуально виконувати працю й вільно розпоряджатися своїм заробітком.

5. За національно-державну організацію великої торгівлі, за громадсько-кооперативну дрібну торгівлю та за дрібну приватню торгівлю, за вільні базари.

6. За повну рівність жінки з чоловіком в усіх громадських правах і обов'язках, за вільний доступ жінки до всіх шкіл, до всіх професій, за першочергове право жінки на фізично легшу працю, щоб жінка не шукала заробітку на праці в шахтах, рудниках та інших тяжких промислах і в наслідок цього не руйнувала свого здоров'я. За державну охорону материнства. Батько сім'ї одержуватиме, крім плати за свою працю, додаткову платню на утримування жінки й неповнолітніх дітей. Лише в таких умовах жінка матиме змогу виконувати свій важливий, почесний і відповідальний обов'язок матері й виховательки молодого покоління.

7. а) За обов'язкове середнє навчання. За піднесення освіти і культури широкої народньої маси шляхом поширення мережі шкіл, видавництв, бібліотек, музеїв, кіно, театрів тощо.

б) За поширення вищого й фахового шкільництва, за невпинний ріст висококваліфікованих кадрів фахівців на всіх ділянках життя.

в) За вільний доступ молоді до всіх вищих навчальних закладів. За забезпечення студентства стипендіями, харчами, мешканням та навчальними приладдями.

г) За всебічний гармонійний розвиток молодого покоління — моральний, розумовий та фізичний. За вільний доступ до всіх наукових і культурних надбань людства.

8. За пошану до праці інтелігенції. За створення таких моральних основ праці, щоб інтелігент, будучи цілком спокійний про завтрашній день та про долю сім'ї, міг віддатися культурно-творчій праці, мав потрібні умовини для праці над собою, постійно збагачував свої знання та підвищував свій розумово-культурний рівень.

9. а) За повне забезпечення всіх працюючих на старість та на випадок хвороби чи каліцтва.

б) За широке запровадження охорони народнього здоров'я, за поширення сітки лікарень, санаторій, курортів та будинків відпочинку, за збільшення лікарських кадрів. За право працюючих на безплатне користування всіма закладами охорони здоров'я.

в) За особливу державну опіку над дітьми й молоддю, за поширення сітки дитячих ясел та садків, санаторій, таборів відпочинку та спортивних організацій. За охоплення всієї дітвори та молоді державними закладами опіки та виховання.

10. а) За свободу друку, слова, думки, переконань, віри і світогляду. Проти офіційного накидання суспільності світоглядних доктрин і догм.

б) За вільне визнавання і виконування культів, які не суперечать громадській моралі.

в) За відокремлення церковних організацій від держави.

г) За культурні взаємини з другими народами, за право виїзду громадян за кордон для навчання, лікування та пізнавання життя й культурних надбань других народів.

11. За повне право національних меншостей плекати свою власну по формі й по змісту національну культуру.

12. За рівність всіх громадян України, незалежно від їх національности, в державних та громадських правах та обов'язках, за рівне право на працю, заробіток і відпочинок.

13. За вільну, українську по формі й по змісту культуру, за героїчну духовість, високу мораль, за громадську солідарність, дружбу та дисципліну.

II. ПОЛІТИЧНІ ПОСТАНОВИ.

(Неповний текст)

А. До міжнародньої ситуації.

1. Сучасна війна — це типова війна між конкуруючими імперіялізмами за панування над світом, за новий поділ матеріяльних багатств, за здобуття нових сировинних баз і ринків збуту та за експлуатацію робочої сили.

2. Воюючі імперіялізми не несуть світові жодних прогресивних політичних або соціяльних ідей. Зокрема т. зв. німецька „Нова Европа" й московський „советський союз" являються запереченням права народів на свобідний політичний і культурний розвиток у власних державах та несуть всім народам політичне й соціяльне поневолення. Тому перемога імперіялізмів у сучасній війні й побудова світа на імперіялістичних принципах, була б тільки хвилевою передишкою у війні та скоро довела б до нових зударів між імперіялізмами на тлі поділу воєнної добичі та нових суперечок. З другого боку, визвольні рухи поневолених імперіялізмами народів стали б зародком нових конфліктів та революцій. Таким чином перемога імперіялізмів у сучасній війні довела б до хаосу й до дальших страждань мільйонових мас поневолених народів.

3. В теперішній момент сучасна імперіялістична війна вступила у вирішальну стадію, яка характеризується:

а) вичерпанням сил імперіялізмів,
б) зростом суперечностей між імперіялізмами,
в) зростом боротьби поневолених народів.

Рівночасно сучасна війна являється зовнішнім допоміжним чинником, що зближає національні й соціяльні революції поневолених народів.

4. Реакційні й протинародні плани німецького расистського імперіялізму поневолити інші народи, терористичні німецькі методи на окупованих теренах і боротьба поневолених народів проти т. зв. Нової Европи приспішили повний політичний крах німецького імперіялізму. Тепер, під ударами своїх імперіялістичних противників та у висліді визвольної боротьби поневолених народів, зближається Німеччина також і до неминучої мілітарної поразки.

5. Большевицька Москва, ідейно-політично скомпрометована й матеріяльно ослаблена, використовує для себе терористичну політику німців на окупованих теренах та достави аліянтів на продовжування війни.

Тільки страх перед німецькою окупацією й внутрішній сталінський терор заставляють бійців Червоної Армії далі воювати. Величезні втрати людського й воєнного знаряддя поглиблюють внутрішню кризу московського імперіялістичного режиму. Скрутна харчова ситуація в нутрі країни й висадка аліянтів в Европі та загроза большевицьким планам з того боку заставляють большевиків приспішити власний наступ.

Ціллю большевиків є, під ширмою т. зв. оборони батьківщини, відігрітого слов'янофільства й псевдореволюційної фразеології, здійснити напрямні московського імперіялізму, а саме: опанувати Европу, а в дальшу чергу весь світ. Вихідною базою для здійснення московських імперіялістичних планів є Україна, з її природніми багатствами. Дальшими базами в планах московського імперіялізму являються Балкани, Прибалтика й Скандінавія.

6. Незалежно від розбіжностей, які існують між аліянтами, ведуть вони війну за знищення своїх конкуренційних противників, в першу чергу німецького імперіялізму. Черговим завданням аліянтів являється знищення японського імперіялізму. Для знищення отих противників аліянти використовують і будуть старатися якнайдовше використовувати московський імперіялізм. Рівночасно в інтересі аліянтів не є опанування Европи большевиками, й вони змагають у сучасній війні до послаблення, а в дальшу чергу й до зломання московського імперіялізму. Продовжування війни на східньому фронті й взаємне винищування німецького й московського імперіялізмів іде по лінії інтересів аліянтів. Ціллю аліянтів, а зокрема Англії, на европейському суходолі являється розгромлення або принаймні істотне послаблення всіх великодержав Европи та побудова такого ладу, що забезпечував би їм вирішальний голос в Европі й повну свободу англо-саксонських політичних і економічних впливів. Для здійснення тих цілей аліянти опановують або змагають до опанування найважливіших баз довкруги Европи або в самій Европі (Сіцілія, Апенінський і Балканський півострів, Скандінавія, Кавказ).

7. Поневолені народи і їх визвольна боротьба — це один із найважливіших елементів у дальшому розвою сучасної політичної ситуації. Мілітарна перевага імперіялізмів у сучасний момент ще гамує повний вияв сил поневолених народів. Але в міру поглиблювання кризи війни, міцніють сили поневолених народів і зближається момент національних і соціяльних революцій, а поневолені народи стають новим вирішальним політичним чинником. Єдино на платформі нової політичної концепції поневолених народів, що — в противенстві до імперялізмів — гарантує кожному народові право на власну національну державу й забезпечує йому соціяльну справедливість, може бути побудований справедливий лад та вдержаний тривалий мир між народами.

8. Близький мілітарний крах Німеччини на Сході та повна ідейно-політична компрометація московського імперіялізму, ставить перед поневоленими народами Сходу завдання боротися проти імперіялістичних гнобителів в ім'я перебудови Сходу на нових принципах свободи народам та їх самоозначенни у вільних незалежних державах та звільнення народів і людини від політичного гніту й економічної експлуатації. Тільки шляхом національних і соціяльних революцій поневолених народів Сходу, що проходитимуть під прапором нових прогресивних ідей і боротьби народів проти імперіялізмів, може бути знищений московсько-большевицький імперіялізм.

9. Україна стоїть в центрі сучасної імперіялістичної війни. За панування над Україною й її експлуатацію борються московські і німецькі імперіялісти. Рівночасно Україна як носій прогресивних ідей серед усіх поневолених народів стає вирішальним чинником у підготовці революцій на Сході. Україна є першою, яка піднесла на Сході прапор рішучої боротьби поневолених народів проти імперіялістів, і вона почне період національних і соціяльних революцій. Тільки у спільній боротьбі українського народу з іншими поневоленими народами Сходу може бути розбитий большевизм. Відбудова Української, Самостійної, Соборної Держави забезпечить відбудову і тривале існування національних держав інших народів Східньої, Південно-Східньої та Північної Европи та поневолених народів Азії. Тільки при існуванні Української Держави може бути забезпечене тривале існування тих народів, що у взаємному порозумінні й співпраці на принципах права кожного народу на власну державу, на справедливий соціяльний лад та економічну незалежність зможуть ставити опір всім зазіханням ворожих їм імперіялізмів. Таким чином буде забезпечений тривалий мир і мирний національний, соціяльний та культурний розвиток тих народів.

Б. До внутрішньої ситуації на українських землях.

I. ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ.

10. Незалежно від ударів, які досі одержала Німеччина на всіх фронтах, її політика на окупованих українських землях іде далі по лінії повного політичного поневолення й нещадного колоніяльно-економічного грабунку українського народу.

11. Большевицькі агенти московського імперіялізму на українських землях (большевицька партизанка, т. зв. Народня Гвардія) шляхом ширення розкладу між українським народом, провокуванням німецьких ударів та винищуванням українського самостійницького елементу, готують окупацію всіх українських земель большевиками.

12. Недобитки білого російського імперіялізму (Власов, Союз Русских Офицеров) не творять самостійної політичної сили. Вислуговуючись чужим імперіялізмам та прагнучи до відбудови реакційного поміщицько-капіталістичного ладу, вони не мають серед українського народу жодного політичного впливу, а російський елемент штовхають до большевизму.

13. Польська імперіялістична верхівка є вислужником чужих імперіялізмів та ворогом свободи народів. Вона намагається запрягти польські меншини на українських землях і польські народні маси до боротьби з українським народом та помагає німецькому й московському імперіялізмові винищувати український нарід.

14. Національні меншини України, свідомі спільної долі з українським народом, борються разом з ним за Українську Державу!

II. ВНУТРІШНЬО-УКРАЇНСЬКИЙ СТАН.

15. Сучасний період визвольної боротьби українського народу позначається великим зростом національної свідомости й політичної активности на всіх землях, що виявляється у:

а) зв'язанні народніх мас з революційно-визвольною програмою й тактикою Організації Українських Націоналістів,

б) в безпосередній участі мас в боротьбі, зокрема у її нових самооборонних та військових формах.

16. Усі спроби опортуністичного табору скерувати визвольну боротьбу українського народу за УССД на манівці співпраці з окупантськими імперіялізмами та дочепити українську визвольну справу до планів отих імперіялізмів, розбилися об рішучий спротив українських народніх мас.

17. Організація Українських Націоналістів є одиноким, вповні незалежним самостійницьким керівником революційно-визвольної боротьби українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу.

В. Наші цілі.

18. Організація Українських Націоналістів бореться за Українську Самостійну Соборну Державу, за право кожного народу на самостійне державне існування, за визволення поневолених народів від імперіялізмів, за побудову справедливого політичного й соціяльного ладу.

Г. Методи й форми нашої боротьби.

19. Єдиний шлях для здійснення наших цілей — це революційна боротьба українського народу і всіх інших поневолених народів проти імперіялізмів Берліна й Москви, яка приспішить поразку обох імперіялізмів та через національні революції поневолених народів доведе до відбудови їх національних держав.

20. Тільки одностайною боротьбою український народ здобуде Українську Самостійну Соборну Державу. Тому нашим завданням є залучити якнайширші народні маси до планової, активної боротьби. В сучасний передреволюційний період залучування народніх мас до боротьби проходить у формі їх активної участи:

а) в політичних діях,
б) в самооборонних діях,
в) у військових діях.

21. Об'єднання українського народу буде здійснене єдино в боротьбі. Прагнучи до об'єднання українського народу, орієнтуємось сьогодні на елементи, здібні до революційної боротьби.

22. Збройна сила українського народу — це основна передумова перемоги в його боротьбі за УССД.

23. Наші цілі здобудемо, вийшовши поза межі України та зв'язавши нашу боротьбу за УССД з боротьбою інших поневолених або загрожених імперіялізмами народів, зокрема народів Сходу, Прибалтики й Балканів, пропагуючи й реалізуючи наше гасло волі народам і людині й права кожного народу на самостійні національні держави та протиставлячись реакційним концепціям і планам імперіялізмів.

24. Організована збройна й політична сила українського народу — це єдина гарантія успіхів на зовнішньому відтинку нашої боротьби.

25. Ведучи боротьбу проти імперіялістичних гнобителів України, ми стоїмо за вилучення всіх другорядних фронтів. У наших зносинах з сусідніми народами розраховуємо на співпрацю з їхніми народніми масами та з їхніми революційними неімперіялістичними елементами й поборюємо всіх попутчиків імперіялізмів.

Д. Пропущено.

Ю. М. Моряк.

ОДНИМ ФРОНТОМ НАЗУСТРІЧ МАЙБУТНЬОМУ

Немає, здається, сьогодні жодного українця, який не відчував би, що живемо у винятковий, важливий у наслідки, великий час. Кожний відчуває, що кривава, глибичного характеру хуртовина готова принести й для нас момент, що їх всього кілька в півторитисячелітній українській історії. Момент тої міри, що пам'ятні дати 1648 чи 1917 року.

Один вдумливий погляд на міжнародню політичну і мілітарну ситуацію та положення на українських землях вистачає, щоби відчути і ствердити, що цей момент невідхильно гряде. Та не це для нас найважливіше. Найважливіше, щоби він застав нас як націю **готовими**. Бо докладніша аналіза зовнішньої і внутрішньої ситуації та оцінка розвиткових тенденцій бігу подій, вказують виразно і недвозначно, що ***момент, який гряде, може принести нам ще раз великий шанс, що від його використання залежатиме наше бути або не бути.*** І вже тут відразу хочемо якнайбільш виразно підкреслити одне: ***використання або прогавлення цього великого моменту залежатиме в першу чергу від нас самих.***

* * *

Щоби повстала українська держава, мусять бути сповнені дві передумови.

Перша: українство мусить творити силу, здібну використати першу сприятливу нагоду для її будови. Друга: мусить заіснувати відповідна для цього міжнародня конюктура, що її творять власні і чужі політичні та мілітарні дії. З огляду на це створення власної мілітарної та політичної сили це центральна проблема нашої революції і державного будівництва. Заки прийдемо до розгляду можливостей творення нашої сили, скажемо коротко про сьогоднішню ситуацію. Коротко тому, що вона достатньо з'ясована у політичних постановах III. НВЗ ОУН. Ми підкреслимо тільки найважливіші її елементи і доповнимо їх там, де це, з уваги на нашу тему, покажеться потрібним. Перший елемент — це послаблення імперіялістичних потуг, що б'ються в першу чергу за Україну. Відноситься це зокрема до Німеччини. Саме протягом останнього року на верхів'ях Кавказу, румовищах Сталінграду та пустинних позиціях Ель-Аламайну, знайшли могилу німецькі сни про Близький Схід, Індію, про панування над світом взагалі. Послаблення видно теж і на другому боці фронту. Воно може дивно виглядає говорити про послаблення большевицької потуги тоді, коли червона парова тачалка докотилася до Дніпра. Большевики сильні слабістю Німеччини, приневоленої стягати щораз нові дивізії на Південь, сильні зокрема її колоніяльно-грабіжницькою політикою на окупованих теренах европейського Сходу. Їй завдячує червона Росія свою внутрішню сцементованість, завзяття своїх бійців, моральні атути — позицію оборонця усіх придавлених брутальним германським чоботом народів і клас.

Другий елемент — це наростання суперечностей між Англією й Америкою з одної сторони — большевицькою Росією з другої сторони. Де джерело суперечностей? В першу чергу в суперечностях їхніх воєнних цілей, що є виразниками найбільш сутніх, життєвих інтересів сьогоднішніх союзників. Що є основною воєнною ціллю большевицької Росії? Ніщо більш, як здобуття шляхом збройних дій Червоної Армії та шляхом революції внутрі поодиноких держав влади над дальшими п'ятьма-шостими земного глобу. Цього свідомий не тільки Сталін, але й так само добре Черчіль. Яку мету знову ставить собі Велика Британія? Вдержання, закріплення і дальше поширення своєї імперіялістичної потуги. Рузвельт прямує до здобуття політичного й економічного верховодства США у світі, до творення на подобу античного Риму нової системи, яку можна окреслити як „пакс амерікана". Сьогодні на перешкоді усіх тих плянів стоїть Німеччина, тому усі три б'ють Гітлера. Завтра, коли його не стане, поруч Японії або після неї прийде на чергу Сталін, грізний не тільки своїми територіяльними апетитами, але й внутрішнім змістом своїх ідей.

Нас в першу чергу цікавить тенденція розвитку англо-російських взаємин. Погляньмо в історію. Побачимо, що від сотень літ Англія старалася не допус-

тити до гегемонії в Европі жодної з европейських держав. Їй була потрібна т. зв. рівновага сил, бо тільки в тій системі вона могла грати ролю політичного арбітра на европейському континенті. В ім'я тієї рівноваги вона ламала еспанську „непобідиму армаду" Пилипа II., воювала з Нідерляндами в XVII ст., організувала коаліції проти Наполеона, вела кримську війну проти Росії, першу світову війну проти Німеччини.

Сьогодні теж воює вона напевно не за те, щоби на місце Гітлера над каналом станув кремлівський червоний самодержець. Та це ще не все. Шляхи експанзії так білої, як і червоної Росії направлені не тільки в сторону Европи. Вони спрямовані так само на Індії, Близький Схід, Босфор і Дарданели. Від ряду літ прямує Росія до виходу на Індійський океан. На шляху до нього Месопотамія, один із силових центрів великобританської імперії, важлива не тільки як ключова позиція англійських володінь, але й як база з велетенськими матеріяльними ресурсами. Без іракської нафти уся морська і повітряна флота від Гібралтару по Калькуту й від Каспія по Ріг Доброї Надії стає нічим більш, як купою заліза. Чи можна за тих умов сподіватися легкого просування большевицької Росії в Европу? Вважаємо, що вже похід на Балкани може викликати певні комплікації. Не забуваймо, що англійським союзником є нейтральна покищо Туреччина. Вона не захоплена перспективою п'ятираменної зорі на колишній святій Софії в Стамбулі так само, як протягом двох століть не була захоплена перспективою побачити там трираменний хрест.

Ми ствердили вгорі постійне вичерпування сил обох наших найгрізніших ворогів-окупантів, а дальше наростання протиріч у таборі противників Німеччини, зокрема між Англією й СССР. Хто не вірить в чуда в політиці, тому ясно, що провал Німеччини — це квестія часу. Це раз. Два: англо-советські протиріччя можуть перетворитися в ході дальшої війни, по заломанні німецької потуги, у збройний конфлікт. Чи Англія вийшла б з нього переможцем, це залежатиме в великій мірі від її політики. Коли піде з аналогічною до німецької колоніяльною програмою, програє, так як і Німеччина. Чи у випадку своєї перемоги ставитиме на відбудову великодержавної Росії? Треба сподіватися, що ні. Це суперечило б її життєвим інтересам. Яку ж політичну систему схотіла б тоді накинути европейському Сходові? Ясно, що найкориснішу для себе. Чи накинула б, це залежало б теж у великій мірі від того, що вона на тому Сході застала б. Конкретно: від стану чинно виявленої державницької зрілости і реальної політичної і збройної сили народів, що заселюють східньо-европейські простори.

Є й інша можливість. Большевики задовольняться кордонами з 1941 р. з деякими незначними поправками. Воно не зліквідувало б протиріч, що найбільше-відсунуло б остаточну розгривку на ближче неокреслений час. Тоді в нових умовах мусів би український народ вести дальшу боротьбу за своє існування.

Із сучасного міжнароднього політичного положення випливає один важливий для нас висновок. Він звучить: ***дальший хід війни криє у собі можливості створення тих зовнішньо-політичних передумов — розгром двох головних імперіялізмів, — що необхідні для створення УССД.*** — Ми глибоко переконані, що в тих умовах ***збірне, одним центром кермоване і до максимальної натуги доведене зусилля цілої нації дасть нам змогу досягнути цього, за що кривавились, але чого не досягнули наші попередники з епохи 1917-20 рр.; дасть нам реальну, з території населення і влади зложену українську державу.***

* * *

Внутрішні передумови повстання української державности — це в першу чергу передумови створення такої української сили, що дала б нам змогу використати цю нагоду, що її принесе кінцева стадія війни. Заки прийдемо до їх з'ясування, зробимо кілька зауважень на тему елементів тої сили. Що творить ці елементи? В першу чергу мобілізуюча ідея. Її український нарід має. Шляхом довгої еволюції політичної думки знайшла вона своє найчіткіше, найбільш виразне і яскраве оформлення в ідеології ОУН. Це одна з найбільш прогресивних ідей нашої доби взагалі. Ідея української держави — ось центральна точка програми ОУН. Держави, якої внутрішній устрій відповідатиме її основній цілі: служити добру цілого українського народу.

В ній не буде місця для панування класи над класою; вона не знатиме категорій визискуваних і визискувачів. Вона запевнить волю, працю, хліб та змогу вияву усіх творчих потенцій українського народу взагалі та кожного його члена зокрема. Такої ідеї бракувало нам в 1917 р., і це була одна із причин нашої поразки.

Одначе, сама ідея не вистачає. Вона стає рушійною силою тоді, коли опановує маси. Наша ідея, як ідея політичного і соціяльного визволення українського народу, — їх опанувала. Гекатомби жертв, що лягли на шляху до її здійснення протягом хоча б останніх років, говорять самі за себе. Боротьба не припиняється ні на мент. Власне, в сучасний момент десятки тисяч найкращих синів народу стоять у завзятій боротьбі з наїзниками. За ними мільйонові маси тих, які знають, за що йде бій. Вони ставлять себе повністю до диспозиції тих, що творять фронт української революції, готові кожної хвилини на поклик.

З почуттям гордости можемо говорити про українські народні маси. Гордости, якої ніколи не відчуває той, хто, відірвавшись від них, не має змоги ствердити тієї велетенської еволюції, що її пройшли наші маси протягом останніх чотирьох літ. Ідея української державности вросла в душу мас, і жоден терор її звідти не вирве — хіба разом з душею. Українська державність перестала бути смілою мрією молоді. За час від 1920 до 1943 р. український народ випробував на своїй шкірі п'ять окупацій. З тих „проклятих років" він виніс науку „Здобудеш Українську Державу або згинеш без неї".

Говорячи про маси, треба окреме місце відзначити інтелігенції. Що уявляє собою вона? Заки дамо відповідь на це питання, мусимо попередити відразу, що тут торкнемося одної із найбільш болячих проблем нашої дійсности. І коли стверджуємо, що тільки збірне і одним центром кермоване зусилля дасть нам змогу використати зовнішню ситуацію, то мусимо усвідомити собі, що реалізація цієї вимоги залежна саме від ставлення до неї української інтелігенції.

Чи це означає, що вона стоїть осторонь революційно-визвольної боротьби? Ні! Є частина, що від років зв'язала свою долю на життя і смерть з цією боротьбою. Вона, не зважаючи на криваві жертви, що десяткують її ряди, несе дальше весь тягар керівництва цією боротьбою і відповідальности за її вислід.

Є друга частина. Вона політично не активна. Боротьба за хліб насущний — у декого погоня за наживою — пасивне вичікування якоїсь „зміни" — ось основний тон її життя. У великій історичній хуртовині вона виявляє тільки одну журу: перетривати, винести цілу голову з цієї завірюхи. Всіма фібрами своєї душі вона прагне миру. Миру за всяку ціну, не питаючись багато, що він їй принесе. Прикро стверджувати цього роду речі, але це факт. І коли в тінь минулого відходить тип селянина, що в своїй хаті „з краю" бачив запоруку свойого існування, то тип інтелігента, що струсиним „нейтралітетом", аполітичністю та лояльізмом змагає до збереження своєї нужденної вегетації, продовжує своє існування дальше.

Приходимо до третьої, останньої частини. Серед неї можна б виділити дві менші групи. Одну з них творять легалісти, які ціною активної лояльности хотять — як кажуть — запевнити українському народові можливості культурного вияву та соціяльно-економічного розвитку. Є між ними стовідсоткові агенти чужих сил: — це одиниці, решту ж творять припізнені принайменше на п'ятдесят літ „українофіли-культурники", „органічники". Їх гасло: використовування т. зв легальних можливостей національно-суспільної праці. Ми далекі від твердження, що все те, що вони роблять — непотрібне. Ми зазначуємо тільки, що нація у політичному змислі цього слова, не може замикати себе до вузьких рямок культурництва, зокрема тоді, коли йде про „бути чи не бути". Врешті, культурництво як концепція ставання народу в рямах стабілізованої на довші роки окупантської системи є явним абсурдом сьогодні. Сьогодні період українофільства за нами, а хто пропагує його засоби, засоби боротьби з-перед півстоліття, цей тягне націю назад. Новітні українофіли мусять зрозуміти, що не культурництвом, не органічною працею, а революційною, збройною боротьбою здобудемо власну державу. Ця свідомість між ними поволі назріває. Чим швидше назріє, тим краще для нації і для них самих. Другу групу творять рештки колишнього українського політич-

ного світу. Вона уважно слідкує за бігом подій, по-свойому готовиться до участи в боротьбі, але під теперішню хвилину активно її ще не веде. В додатку, вона розбита на кілька взаємно конкуруючих осередків і груп.

Ще раз пригадуємо з'ясовані вже передумови: збірне і одним центром керма ване зусилля. Слово „збірне" вимагає включення всіх суспільних верств, а слово „один центр" — скоординованости дій усіх політичних угрупувань.

В цей спосіб у двох площинах — соціяльній і політичній — мало б бути зреалізоване об'єднання усіх українських сил, мобілізація і включення їх, згідно з вимогами нашої політичної стратегії, в активну збройну чи політичну боротьбу.

Гасло об'єднання на нашому грунті не нове. Протягом останніх двадцяти літ його конечність кілька разів накидувала сама політична обстановка нашого національного життя. Кілька разів висувалося його на чолову проблему нашої політики. Діялось це завжди у винятковий час, у хвилинах загроз або на передодні подій, що могли мати вирішальний вплив на дальшу долю української нації. Такий момент переживаємо й сьогодні; не диво, що гасло об'єднання під одним керівництвом настирливо вимагає своєї позитивної розв'язки.

І вона мусить бути в той чи інший спосіб знайдена. Ясно, що ані зараз, ані в майбутньому ми не можемо собі дозволити на люксус груповости і політичного самсобіпанства частини української інтелігенції.

Чи є реальні основи для цього об'єднання? По нашому найглибшому переконанню — так! Не легковажимо і не заперечуємо, що існують різниці світоглядів, політичних концепцій тактики. Але сьогодні, коли історичний годинник показує п'ять перед дванадцятою, — усі ці різниці — це другорядні справи. У такий момент мусить висунутись на перше місце те, що нас лучить — наша спільна мета.

Активна боротьба за УССД, — це та реальна платформа, що на ній повинно докопатися об'єднання усіх сил, що на ділі, а не словом прямують до неї. Питання тактики нині простіше, чим колинебудь в минулому. Може, колись, коли політична обстановка нашої боротьби оферувала широку скалю у виборі засобів тактики тієї боротьби (українізація на СУЗ — парламентаризм і органічна праця на ЗУЗ), питання такої платформи насувало труднощі. Сьогодні навіть найбільший легаліст — якщо має відвагу думати — мусить прийти неодмінно до одного висновку: ***шлях до нашої мети — це шлях революційної, збройної боротьби у найширшому розумінні цього слова.*** Ясно, що прийняття одної тактичної платформи вимагатиме від других політичних осередків планового включення себе в цю революційну боротьбу.

Спільна політична платформа, — це перша передумова об'єднання. Другою є активна праця в ім'я УССД усіх політичних осередків, що під сучасну хвилину існують, але чинної участи у боротьбі не приймають. Передумова, що не вимагає широкої аргументації. Ясно, що ***об'єднуватися в користь можна тільки з тими, що вже борються і в боротьбі цій показали свою живучість.*** Об'єднання з політичними імпотентами ще ніколи нікого не підсилило. На цьому становищі став III. Н. В. З. ОУН. 21-а точка його постанов звучить: „Об'єднання українського народу буде здійснене єдино в боротьбі. Прагнучи до об'єднання українського народу, орієнтуємося сьогодні на елементи здібні, до революційної боротьби".

Остається ще третя передумова. Нею є відмова поодиноких політичних середовищ від монополістичних тенденцій. Українська держава має служити для цілого українського народу. Вона ні в якому разі не сміє бути доменою чи експлуатаційним тереном якоїсь одної групи. Якщо йде про нас, то ми завжди ставили справу виразно й ясно: не Україна існує для ОУН, але ОУН для України. І коли у постановах III. Великого Збору ОУН є мова про те, що „ОУН є одиноким вповні незалежним, самостійницьким чинником революційно-визвольної боротьби українського народу за УССД", то це являється ствердженням фактичного стану, який існує зараз, але це ні в якому разі не означає претензій до диктатури в майбутньому. Про форму і підмет влади рішатиме народ у майбутній українській конституанті. Не приймаємо засади монопольности. Кров наших найкращих друзів ллється за Україну, а не за державні посади. Але такого самого становища вимагаємо від других. Воно усуне останню серйозну перешкоду на шляху до так потрібної сьогодні єдности.

Ще кілька слів відносно форми об'єднання. Це незвичайно дразливе питання, це та підводна скеля, що на ній найлегше розбитися кораблеві нашої

внутрішньої політики. Ми могли б поминути це питання, якщо ми хотіли б дипломатизувати, якщо гасло об'єднання вважали б тактичним маневром. Так воно не є. В інтересі справи, за яку боремося, вважаємо вказаним говорити одверто й мужньо: не йде нам про ліквідацію людей чи гуртів, що поза нами. Хочемо ліквідації внутрішніх фронтів, хочемо з'єднати усіх українських патріотів в одну велику бойову громаду, керовану одним проводом. В ньому повинні знайти місце найсильніші мізки, і найтвердіші волі, що їх під сучасну пору має українство. Про нього не сміє рішати жоден партійний ключ, тільки дійсна, у боротьбі виявлена вартість індивідуальностей. Йде не про репрезентацію, а про генеральний штаб української нації. Як найсильніша в сучасну хвилину політична організація, вважаємо нашим обов'язком підняти ініціятиву для створення цього штабу. Хочемо його творити з другими українськими політичними середовищами. Хочемо, щоб вони підійшли до цієї справи без жодних скритих думок, так як підходимо ми. Хто відмовиться, понесе усі наслідки цієї відмови. Всеукраїнський провід виросте, але виросте без нього. Український народ вміє відрізняти борців, що ставлять на карту все, з життям включно, від політичних спекулянтів і витягне з цього розрізнення усі практичні висновки. ***Для аматорів теоретичного політикерства і лінії найменшого опору місця сьогодні немає.***

* * *

На початку другого уступу нашої статті ми подали нашу ідею і опановані нею народні маси як елементи нашої сили. — З хвилиною ліквідації партійного роз'єднання серед інтелігенції, остання перестане бути елементом нашої слабости, а стане третім, великої ваги елементом нашої сили. Тоді буде змога рушити й ту її частину, що в наш великий час обмежилася до свойого подвір'ячка. Вона буде позбавлена аргументу, яким ширмує досі — мовляв — нема одного загальновизнаного центра, а проводові тої чи іншої політичної організації вона підпорядкуватися не може, з уваги на ті чи інші принципові чи тактичні розходження. Врештою, цей загально визнаний всеукраїнський центр буде вивінуваний не тільки в моральний авторитет, але й силову екзекутиву. Гряде час, коли заклики і вмовлювання у відношенні до тих чи інших аматорів „хати з краю" і „нейтральних" уступлять місця твердшим засобам, без яких не обходиться влада навіть найбільш під оглядом патріотизму заавансованих держав. Ані англійська, ані навіть японська армія не складаються з добровольців. Не робім собі ілюзії. Української держави не побудуємо, спираючись тільки на засобах пропаганди. Там, де вона не вистачає, мусить прийти чинник сили.

Центр, про який ми говоримо, потрібний не тільки на внутрішньо-українському форумі. Він не менш важливий із зовнішньо-політичних мотивів. Правда, ставляємо на власну силу, але це не означає відмови від активної зовнішньої політики. Її не може провадити десять центрів — тільки один. В противному випадку будемо мати те, що мали вже в 1918 р. і чергових роках, де українські дипломати взаємно дезавували себе і компрометували українську справу. Це не сміє повторитися. Говорити може тільки один умандатований до цього орган. У світі числяться тільки із з'єднаними і сильними.

З моментом об'єднання на внутрішньо-українському відтинку наше зусилля стане збірне і кероване одним всеукраїнським центром. Тоді теж буде сповнена вимога про максимальну натугу цього зусилля. Про нього рішатиме кожночасно центр. Внутрішні передумови до створення української державности будуть сповнені.

* * *

Під кінець ще кілька зауважень. Сьогоднішня ситуація виказує куди більшу мінливість, чим кілька місяців тому назад. Вона вимагає спішного перетворювання народу в один спаяний фронт. Вона змушує до творення в приспішеному темпі збройної сили та певних органів державного апарату. І тут саме зачинається іспит нашої державницької зрілости. В сьогоднішній ситуації треба діяти негайно і рішучо. Гра йде за найвищу ставку, яка тільки в житті якоїсь нації існує. На карту поставлене саме існування української нації. З'єднані в один бойовий моноліт — встоїмось. Розбитих розчавить нещадне колесо історії. Немає іншого вибору, як революційна боротьба всього народу одним фронтом. На цьому фронті мусить знайтися кожний українець.

А. С. Борисенко

НА ШЛЯХАХ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ (УПА).

Вже по рокові німецької окупації, доведене до краю гітлерівським терором, арештами та розстрілами провідних людей, ловленням та вивозом до Німеччини на повільну смерть молоді, паленням сіл за мнимий зв'язок з большевицькими партизанами, безприкладним економічним визиском, непосильними панщизняними роботами, биттям, знущанням та наругами, — населення України зрозуміло, що тільки організована збройна самооборона зможе охоронити його перед фізичним знищенням, яке планує ворог, та охоронити його добуток перед цілковитим пограбуванням. Тим більше, що добре озброєні банди большевицьких партизан із своїх баз на Білорусі посунулися зимою 1942-43. рр. лісами, далеко на південь та, не зустрічаючи на свому шляху ніякого спротиву з боку німців, опанували Пінщину, Кобринщину, Берестейщину, Ковельщину, Сарненщину, Костопільщину й частинно Житомирщину, Луччину та Рівенщину. Ці банди, до яких прилучилося місцеве шумовиння та злочинці, не чіпаючи німецького загарбника, почали грабувати населення, забираючи в нього останню одежу, худобу й збіжжя, та стріляти свідомих українців.

Для боротьби з большевицькими бандами висилали німці в ліси, без належного озброєння та забезпечення амуніцією, відділи української міліції. Одночасно тим самим міліціонерам, які билися, гинули в лісах, з большевиками, карні відділи німецької поліції і гештапа розстрілювали родини та палили хати, нібито за зв'язок з червоними партизанами.

Зчасом, роззухвалені безсиллям мирного населення, німецькі поліційні посіпаки почали примушувати українських міліціонерів розстрілювати своїх же братів, ні в чому неповинних українських селян — село Кортилиси на Ковельщині, яке вистріляла німецька поліція, забиваючи біля 2.000 осіб, — або копати ями для масово розстрілюваних гештапом, в порядку залякування місцевого населення — свідомих українців: чоловіків, жінок і дітей — село Цумань на Луччині, де розстріляно кілька тисяч людей з довколишніх сіл.

Зустрівшися з гідною поставою української міліції, яка відмовилася стріляти до мирного населення чи копати ями для розстріляних гештапом людей (с. Цумань), німецька влада в березні 1943.р. розпочала ліквідацію української міліції, поголовно виарештовуючи міліціонерів по станицях та спроваджуючи їх за дроти в табори по великих містах.

Щоб дорешти стероризувати українське населення, гештапо перевело в березні масові арешти та розстріли української інтелігенції по містах. Тоді саме, серед багатьох інших, згинули в Крем'янці подружжя лікарів сл. п. Рощинських. Оборонні заходи населення, стосовані до того часу перед ловленням та вивозом до Німеччини, як денні і нічні варти, втікання молоді до лісу вже себе не виправдували, бо німецька поліція ще вночі обступала село, поголовно вистрілювала все населення, від найстаршого дідуся до немовляти в колисці, доробок грабувала, а хати та клуні пускала з димом. Таким чином німці знищили село Ремель Олександрійського р-ну на Рівенщині в лютому 1943. р., де згинуло около 400 людей. У відповідь на жорстокий національний і соціяльний гніт, український селянин, щоб оборонити своє та своєї сім'ї життя перед нападом німецьких посіпак та кровожадних енкаведистів з большевицьких партизанських банд, щоб охоронити свій доробок від грабунків, щоб не дати видерти своїм дітям останнього куска хліба, — випорпав дбайливо захований кріс з набоями та, злучившись з такими ж, як сам, односельчанами, створив **перші збройні відділи самооборони** — Української Повстанчої Армії, готовий до загину битись в обороні своєї правди. І робітник, на якого в містах полюють німецькі людолови, щоб вивезти, без можливости повороту додому — на каторжні роботи до Німеччини, і інтелігент, якого гештапо виарештовує й розстрілює тільки за те, що він може бути провідною одиницею народу — кидають працю й дім, щоб творити загони Української Повстанчої Армії. Ув'язнена ж українська міліція, свідома

своїх обов'язків перед народом та завдань, які станули перед нею, силоміць пробивається крізь дроти до решти друзів, які організовано, із зброєю в руках, зійшли зо станиць творити дальші частини. УПА.

Тимчасом ряди Української Повстанчої Армії щораз збільшуються своїми военними діями, вона захоплює все нові й нові терени, з кожним днем росте її боєва спроможність, твориться Головна Команда УПА, та Команди поодиноких Груп. Сьогодні УПА вже не партизанка, це зав'язок майбутньої української збройної сили, це будуча державна Українська Народня Армія, яка вже сьогодні збагачується усіми видами зброї та вишколюваними стрілецькими, підстаршинськими, старшинськими й військових спеціялістів — кадрами.

УПА бореться за здобуття Української Самостійної Соборної Держави на етнографічних українських землях, за новий державний порядок у ній та справедливий соціяльний лад. Тому в рядах УПА борються всі громадяни України, яким дорога її державна самостійність.

УПА бореться проти імперіялістів як спричинників поневолення одного народу другим, і тому веде нещадну боротьбу як із гітлерівською Німеччиною так і з большевицькою Москвою, які ведуть сьогодні війну між собою за те, кому з них політично та економічно панувати в Україні.

Визнаючи право кожного народу мати власну незалежну національну державу на своїй території, УПА закликає всі поневолені народи Европи й Азії до одностайної боротьби зо сталінським московським та гітлерівським німецьким імперіялізмами, які зазіхають поневолити народи.

Зваживши умови, серед яких перебувають в німецькому полоні бійці Червоної армії, що їх мільйони голодом, холодом і пошестями виморив та плаково виморює далі гітлерівський режим, щоб рештки полонених загнати у т. зв. добровольчі батальйони, яких кидається і на внутрішній фронт для поборювання визвольної боротьби поневолених Німеччиною народів, між іншими й українського, — УПА повела на українських землях ***широку пропагандивну акцію в тих батальйонах***, пропагуючи ***ідею спільної боротьби всіх поневолених народів з імперіялістами.*** Акція дала гарні вислідки. При УПА вже повстали ***національні відділи грузинів, узбеків, вірменів, татар*** і інших народів, які плече-об-плече з українцями борються за кращу долю свого народу, за свої власні національні держави, за краще завтра світу.

Вже перші бої УПА з большевицькими партизанськими бандами та каральними відділами німецької поліції принесли новосформованим частинам гарні осяги.

В тяжких і численних боях розбила УПА численні бази большевицьких партизан та очистила від їхніх банд Рівенщину, Житомирщину, Луччину, Костопільщину, Ковельщину, Крем'янеччину, південну Сарненщину та Берестейщину й, користаючи з цілковитої прихильности та помочі населення, звільнює крок-за-кроком все нові терени Волині, Полісся, Поділля, Житомирщини й Київщини.

Від березня 1943.р. починаючи, українське село розправилося з сотками ляндвіртів та інших п'явок народу, розгромило не один грабіжницький відділ німецької поліції і СС-ів. Постійно, Ятолоть, Чудви, Бічаль, Велика Любаша, Іванова Долина на Костопільщині; Бережці, Новостав на Крем'янеччині; Смига, Замчисько, Білогородка, Студінка на Дубенщині; Цумань, Колки на Луччині; Жуків, Сергіївка, Бугрин на Рівенщині; Турійськ, Доротинь на Ковельщині; Дружкопіль, Горохів на Горохівщині і ще десятки й сотки назв сіл Волині, Поділля, Полісся, Житомирщини, Кам'янець-Подільщини, Київщини, в обороні яких, або в околиці яких бойові відділи УПА звели бій з німецькими загарбниками, проречисто свідчать про волю українського народу боронити свій край перед ворогом. А здобуті в боях на ворогах кріси, фінки, кулемети, гранати, гранатомети, гармати, авта — вірно служать вправній руці українського повстанця у його боротьбі із захланним московсько-большевицьким та гітлерівсько-німецьким імперіялізмами.

Як же відповів на появу та военні дії УПА гітлерівський режим на Україні, бо про утікаючі большевицькі партизанські банди, в зустрічі з якими рішає тільки сила, нема чого писати?

Німецький поліційний хижак, що випасся на українському салі й хлібі в запіллю фронту, не маючи відваги іти в ліс битися з українськими повстанця-

ми — всю свою лють звернув на безборонне мирне населення найближчих до міста сіл.

На цих розбійницьких виправах німецькі грабіжники не один раз дістали доброго прочухана від повстанських загонів. В одній з таких сутичок, 5 км. від Луцька, гебітскомісар, втікаючи з розбитого авта, залишив в ньому зброю і шапку! Після таких прочуханів, залякана німецька адміністрація дає наказ кілька день підряд бити до поблизького лісу з гармат (Ковель, Луцьк), висилає літаки кидати на болота запальні бомби (Сарненщина, Костопільщина, Крем'янеччина), а танкетками з шос обстрілювати підозрілі кущі (Луччина, Дубенщина); по залізницях повагом суне бронепотяг, стріляючи час-до-часу „в небо", аж поки повстанці, підорвавши йому шлях наступу й відступу, не виполошать його назавжди з своєї „республіки" (Володимирщина).

Згадати тут треба ще про поставу польського елементу на Північно-Західніх землях. Він насамперед йшов назустріч сталінській партизанці, даючи їй допомогу інформаціями, харчами, приміщенням і активною співдією. Це довело до конфлікту з автохтонним українським населенням. Тоді польський елемент почав оглядатись за новим опікуном і знайшов його у німцях, з'єднуючи собі їх службою у „шуцманшафтах", творених німецьким окупантом для пацифікації українського населення. Ясна річ, що треба було протиставитись їм теж.

Так у безперервних боях, постійній небезпеці гартується український нарід у боротьбі за свою незалежність. Справу УПА вважає своєю кровною справою, бо ж кровними зв'язками пов'язані бійці УПА з усіми землями України. Сьогодні в УПА є кращі елементи з усіх українських земель. Не зламати ворогам волі українського народу. Маючи перед собою ціль — здобуття УССД, свідомий величезних завдань, які в зв'язку з цим стоять перед ним, український нарід непохитно й непереможно іде до своєї мети. Здаючи собі справу, що тільки одинока збройна сила зможе вибороти й закріпити свою державність, а в сучасний момент оборонити й охоронити його перед наїзницьким терором, український нарід, не оглядаючись на ціну й жертви, посвячує УПА всі свої сили, працю й уміння.

Сьогодні УПА вже в другому періоді своєї діяльности. Це період закріплювання й розбудови. Перед УПА, як перед зав'язком української народньої армії станув ряд завдань адміністративно-технічного й господарського порядку, що стоять перед кожною армією. Завдання ці УПА вміло розв'язує, не зважаючи на труднощі, що стоять ще перед Україною. УПА як певна збройна сила народу являється одним з гарантів нашої перемоги. Бо тільки організований і озброєний нарід зможе вдержатися й перемогти в переломові дні заламлювання і пересування фронтів і кордонів на Сході, в дні поразок одного імперіялізму й змагань другого відновити своє панування над Україною. Тоді про долю України вирішить збройна й політична сила українського народу.

За рідний край, за нарід свій
За долю-волю йдуть у бій.
Приходить час, занявся світ
І вільним душам шле привіт;
Озвіться всі хто є навкруг:
Хто низький раб. Хто волі друг!

Б. Грінченко.

В. Д.

ЧАС НЕ ЖДЕ

КІЛЬКА ЗАВВАГ НА ТЕМУ ЗБРОЙНОЇ СИЛИ

Двадцять літ не сходила із сторінок української — зокрема націоналістичної — преси проблема збройної сили. Вона була одною із тих тем, що до них заєдно повертались історики, політики, публіцисти. Потреба аналізи причин нашого програшу в 1917-20 рр. накидувала цю тему протягом згадуваного періоду нашої історії.

Не будемо переповідати тут історії років революції, років, що так фатально заважили на дальшій долі українського народу. Ми твердимо тільки, що Визвольні Змагання програли ми через нашу політичну незрілість. Українська збройна сила в 1917-20 рр. була якраз вірною відбиткою цієї незрілости. Ми не хочемо цим твердженням стягати її з тих висот, на які вона себе своєю героїчною боротьбою поставила. Ми можемо тільки, за одним із наших передових політичних письменників, повторити, що перед героїзмом і моральною величчю українського вояцтва 1917-20 рр. стоїмо із німим подивом, бо всякі слова похвали були б блюзнірством. Та це ні на мент не заслонює нам факту, що українська збройна сила з епохи Визвольних Змагань ні під чисельним, ні під матеріяльно-технічним оглядом не відповідала масштабам тодішньої боротьби. Нам вкажуть на чотирикутник смерти і ворожу блокаду як на причини цієї неспівмірности. Ні. Її корені сягають 1917 р., цього справжнього року прогайнованих можливостей. Тоді не бракувало ні старшинських кадрів, ні рядовиків, ні зброї, ні технічного виряду, ні інших матеріяльних засобів. Не будемо дискутувати, скільки мільйонів могла Україна вислати для оборони своїх кордонів. На всякий випадок, більше чим тих кількадесят тисяч, що могли б вистачити Люксембургові чи Монако — але не державі, що на кількох фронтах мусіла відстоювати, із зброєю в руках, своє право на вільне життя.

* * *

Писання, про які ми згадували вгорі, не лишилися без наслідків. Сьогодні доказувати просторо в теоретичній площині вагу збройної сили — це те саме, що вламлюватися у відкриті двері. Сьогодні, коли фрагментарно обговорювану тут тему видвигають сама дійсність і перспективи дальшого розвитку подій, ми хотіли звернути увагу на кілька моментів практичної натури.

Пересічний український громадянин погоджується із твердженням, що великі проблеми теорії розв'язується ***кров'ю і залізом***. Не завжди, одначе, здає він собі справу, скільки часу, енергії і фахового знання вимагає оформлення обох згаданих елементів у той складний механізм, що йому на ім'я ***армія***. Про що йде? Якраз про те, щоб український народ мав цю армію ***на час***. Бо час не жде.

Не будемо тут з'ясовувати ні зовнішньо ні внутрішньо-політичної ситуації. Це зроблено у постановах Надзвичайного Великого Збору ОУН. Ми підкреслимо тільки певний розвал одного і можливість краху й обох головних окупантів. Йде про те, ***щоб цей момент не застав нас не підготованими політично чи мілітарно.*** Сьогодні знаходимося в тій стадії війни, що годі точно означити речинець мілітарного заломання цього чи іншого імперіялізму. Це може прийти за рік, а може прийти і за кілька місяців. Не улягає сумнівові, що ми використаємо черговий великий шанс тоді, коли матимемо співмірну до завдань, що собі їх ставимо, збройну силу. Мусимо тямити, що тільки збройна сила у виді Окремого Загону Січових Стрільців давала реальну базу плянам Українського Національного Союзу і Директорії. Вона, врешті, вкінець обернула всі наміри білогвардійщини покористуватися Україною як базою для відбудови царської Росії. Саме Січові Стрільці були ядром протигетьманського — чи, вірніше, протиросійського — повстання в листопаді-грудні 1918 р. Мусимо пригадати собі теж, що збройно-політичний чин 1-го листопада 1918 р. був можливий тільки тому, що його ініціятори диспонували певною військовою силою. Саме українці вояки львівської

залоги і легіону Українських Січових Стрільців були реальною базою для Українського Військового Комітету, що перевів чин 1-го листопада.

Де і в якій формі можемо тепер творити збройну силу? Під німецькими крилами? Ясно, що ні, і тому треба використовувати інші можливості. Безперечно, у вирішальний момент будемо змушені використати усе, що тільки буде до використання, але ставити можемо тільки на ті збройні частини, що ними свобідно диспонуємо, що б'ються тільки за українські інтереси. Їх треба творити вже. ***Чекати „пригожих умов" — годі, бо творити армію тоді, коли треба вже буде діяти, буде запізно.***

Армія за один день не повстане. Протягом тижня можна зібрати узброєну товпу і нішо більше. Організування армії, гідної того окреслення, вимагає щонайменше довгих місяців. Не знаємо, скільки їх нам лишилося, і тому мусимо поспішати. ***І тому нині всякі дискусії на тему передчасности мусять замовкнути. Громадянство мусить зрозуміти, що сьогодні є вже зав'язки цієї збройної сили, побудовані на всеукраїнській понадпартійній і понадклясовій площині, на плятформі активної збройної боротьби за УССД. Розуміти. і витягнути з того всі практичні висновки.***

* * *

Наша ставка на збройну силу не є теоретичним „вірую". Ні. Вона є програмою, що її реалізуємо ***вже.*** Саме в останньому році ми вийшли із підготовчої стадії і приступили на деяких теренах до організації нашої власної збройної сили. У висліді — Українська Повстанча Армія на Волині і поодиноких теренах Правобережжя та Українська Народня Самооборона на ЗУ Землях. Зав'язки збройної сили існують не як продукт постанови при зеленому столику, а як ***життєва конечність*** народу, що не дозволить себе зрізати, як жиди, а дальше, — як ***вияв суверенної волі*** створити найважніші передумови до будови УССД. Тут саме генеза УПА й УНС.

Збройне рам'я українського народу, що саме у згаданій формі повстало, виросло в першу чергу для самооборони. ОУН — як керівник визвольно-революційної боротьби українського народу — поступаючи згідно з вимогами своєї революційної стратегії, підготовляла й підготовляє реальну силу народу, але старається не вводити її передчасно у бій з окупантами. Тільки там, де український нарід має до діла з большевицькими й німецькими провокаціями, зокрема з ославленим мордуванням жінок і дітей та нещадним економічним грабунком, він збройно бориться. Большевицькі партизанські банди, що їх завданням є підготовляти нову окупацію України Москвою, були змушені скоро відчути, що їм нічого шукати на українських землях. Також запільні „герої" з німецьких карних експедицій, що ведуть війну з жінками і дітьми, були змушені зрозуміти, що вони знаходяться не в Камеруні ані в Дойчес-Остафріці, але в Україні. В тій Україні, що для гостя має хліб, а для загарбника зброю. Спорт, який вони почали вправляти — нищення на татарський лад українського населення — починає і їх коштувати кривавих і численних жертв. Смішно при тому слухати, коли німецькі запільні чинники погрожують репресіями за те, що український нарід творить збройні частини. Хто говорить про репресії у відношенні до українського народу в сучасний момент, той забуває, що ми не жиди. Наші вороги мусять зрозуміти, що ніякі репресії не відведуть українського народу від його твердого рішення збройно боронитися і збройно підготовлятися до здобуття своєї держави. В цьому рішенні українського народу активно боротися перед ворожим терором не може нічого змінити провокаційна агітка большевиків і німців. Большевицькі партизанські банди намагаються баламутити український нарід, представляючи себе оборонцями його інтересів. Вони усіми можливими засобами намагаються винищувати самостійницький елемент, зокрема українські збройні частини. Але це не вийде. Український нарід добре пізнав, хто такий імперіялістична Москва, і тому виповів нещадну боротьбу хижацькому московському імперіялізмові. А на спроби большевицької партизанщини нищити національний актив — відповідаємо зброєю.

Безуспішною буде також німецька провокаційна агітка. Вона на весь лад намагається вмовляти, що українська збройна боротьба — це допомога Сталіну, а навіть, що вона ним аранжована. Не варто було б цим провокаційним аргумен-

том займатися, якщо б не знаходилися серед українських інтелігентів такі наївні, що цю брехню повторяють. Тому потрібна наша відповідь.

Український самостійницький рух не потребує від німецьких імперіялістів визнання його як протибольшевицької сили. Ми боролися проти большевиків ще тоді, коли сьогоднішні „оборонці Европи" засідали зі Сталіном при одному столі. Сьогодні це наше становище не змінилося. Бо хто бореться за Самостійну Україну, той мусить боротися проти Сталіна, так само як і проти Гітлера. А щодо того, що наша збройна боротьба це — послаблення Німеччини і поміч Москві, то тут треба сказати ось що:

1. Якщо йде про лиття води на сталінський млин, то цей закид спрямований на хибну адресу. На сталінський млин найбільше води налив і ллє своєю колоніяльною політикою сам Гітлер. Налив і ллє до того ступня, що цей млин почав його самого молоти. Сьогодні Сталін спирається більше як колинебудь на багнетах німецької колоніяльної політики.

2. Німеччина стоїть на передодні розвалу. Вона є силою, яка з українських земель відплине. Це правда. Але рівночасно правда, що за нею йде друга ворожа нам сила — московський імперіялізм. До оборони перед ним ми мусимо готовитися. Оборона вимагає підготовки вже сьогодні. Вона мусить відбуватися на теренах, зараз окупованих німцями. Коли німці в цій підготовці українському народові перешкоджають і коли своєю безглуздою політикою далі б'ють по ньому — він мусить боронитися і вести збройну підготовку незалежно від волі німців.

3. УПА і УНС ***на зараз*** мають в першу чергу завдання вишкільного характеру. Цим характером визначується обсяг їх дій. Попри це йде самооборона. Але, як сказано, вишкіл частин не проходить з дня на день. Тому смішно було б, коли б ми якраз з огляду на німецьку провокаційну агітку відкладали справу, що є основною справою нашого визволення.

Врешті, треба сказати: Ми розуміємо, що нашим ворогам не подобаються збройні частини українського народу. Ми знаємо, що, напр., Сталінові не подобається те, що українські збройні частини не вдаряють у військові транспорти на східній фронт. Не порадимо. Ми підняли боротьбу в ім'я свободи українського народу, і ***ціллю нашої боротьби зумовлена суверенність наших рішень і дій, суверенність цілої нашої політики.*** Іншими словами: ***Поступаємо так, як цього вимагає наш український інтерес —*** без огляду, чи це комусь подобається, чи ні.

Накінець, ще одна справа: відношення громадянства до проблеми збройної сили. Поминаємо селянство. Воно дає для цієї справи все, що може дати, й тому не про нього йде. Ми сказали вгорі, що армія — це незвичайно складний механізм, який вимагає цілих кадрів фахівців не тільки для поодиноких стягів (родів зброї), але й помічних служб. Їх — ці кадри — мусить дати українське місто. Воно їх дає — але замало. Воно мусить зрозуміти, що час деклямацій про добу „жорстоку, як вовчиця", і святкових промов на одних теренах уже минув, на інших минає. Приходить час активної боротьби. Щоби вона була успішна, у ній мусить взяти участь кожний українець: селянин, робітник, інтелігент. На спостерігання збоку, на засаду „без мене обійдеться" місця немає. ***В українські мізки мусить врости свідомість, що тільки власна армія уможливить нам здвигнення і закріплення української держави та що наших дипломатів слухатиме світ тільки тоді, коли за їх словами стоятимуть готові до бою армії. Даймо із себе все, щоби вони стали дійсністю.***

„Свободу, рівність, візьмуть тільки сильні народи. Тільки ті, що не бояться боротьби, що свою свободу скроплять кров'ю ворогів своїх".

Микола Міхновський.

З наших листівок

Просування большевицької армії на захід висунуло на ввесь ріст проблему боротьби з червоним імперіялізмом. Перед цією проблемою стоять не тільки українці, але й усі загрожені цим імперіялізмом народи Східньої Европи й Західньої Азії. ОУН протягом років проповідувала потребу спільного фронту поневолених московським імперіялізмом народів. В 1943 р. цей фронт перестав бути побажанням, а став реальною дійсністю. В УПА знайшли своє місце кращі сини всіх народів, що так, як і ми, заінтересовані у розвалі російської тюрми народів. З метою поширення цього фронту — побіч інших заходів у цьому напрямі — видала ОУН у місяцях вересні-жовтні ц. р. ряд листівок до поодиноких народів Сходу Европи й Азії: грузинів, туркменів, татар Поволжя, таджиків, узбеків, казахів, башкирів, калмиків й удмуртів. Листівки видані російською мовою. Подаємо деякі уривки в перекладі українською мовою.

З листівки до туркменів:

„Нащадки хоробрих племен салагири, теке і сарипів! Український народ закликає Вас до визвольної боротьби проти німецького і московського імперіялізмів. Ви сини героїчного народу, що створив вільну культуру на берегах Аму-Дар'ї, оазисах Теджена і Мургаба. Руїни Мерва, Несси є безмовні свідки величі Вашого народу. Протягом сторіч Ви героїчно захищали у боротьбі з Іраном і Москвою свою волю, свою державу. На неодноразові спроби чужинців — Тамерлана, іранського шаха Верди — оволодіти Вашою батьківщиною Ваші предки на чолі із звитяжцем Або виявляли одчайдушну відвагу."

А дальше:

„Прийшов 1918 рік. Найбільше національно-свідомі елементи Вашого народу намагаються створити Туркменську державу і відродити колишню велич свого народу. Але большевицька Москва жорстоко придушила Вашу спробу відродити незалежну Державу. Загнані большевицько-московськими полчищами в красноводські степи, в безводну пустиню Кара-Куми, туркменські національні партизани і тут не склали зброї, а продовжували боротьбу за визволення свого народу".

В кінцевій частині листівки читаємо: „При нашій Українській Повстанчій Армії існують національні загони народів Сходу. На Україні Ви маєте можливість збирати сили для боротьби за Вільну Незалежну Туркменію.

Не будемо воювати за інтереси Москви, а за свої держави. Хай московські імперіялісти самі вмирають за свої божевільні плани підбою і звірячого панування."

Наведемо ще кінцевий заклик до грузинських добровільців у рядах німецької Армії.

Ось він: „ГРУЗИНСЬКІ ДОБРОВІЛЬЦІ!

Залишайте німців і переходьте із зброєю в руках до українських повстанчих загонів. Наші загони б'ються з німецькими і большевицькими катами.

Війна продовжується. Німецький імперіяліст падає на коліна. Сходить кров'ю, втрачає сили і російський завойовник. Все більше відходять від большевизму його тимчасові союзники.

Москва намагається ціною наших жертв завоювати нові країни.

Грузини! Не будемо вмирати за німецькі грабунки, не будемо вмирати за московський імперіялістичний розбій. Український нарід закликає Вас до спільної боротьби з нашими спільними ворогами. Ідіть разом із українськими повстанцями, формуйте свої національні загони. З цими загонами Ви будете прориватися до своєї рідної Грузії і там приєднаєтеся до загальнонароднього повстання проти завойовників.

Ми знаємо, що лише жорстокою боротьбою уярмлені Москвою народи доб'ються своєї державної незалежности і заживуть людським життям."

Слава свободолюбивому грузинському народові!
Хай живе Незалежна Грузія!
Хай живуть Незалежні Держави всіх народів Сходу!
Хай живе Українська Самостійна Держава!

Постій. Вересень, 1943 р.

Організація Українських Націоналістів (ОУН)

вістки

ОСЕРЕДНІ І СХІДНІ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

В перших днях серпня поширено в Донбасі на заводі ім. Сталіна самостійницькі летючки.

В Маріюполі арештовано коло 20 українців за самостійницьку діяльність.

В Сталіно арештовано коло 30 чоловіків, майже всі росіяни-робітники, які поширювали українську націоналістичну літературу, перекладаючи її на російську мову.

7 серпня 1943 р. відбувся у м. Сталіно (Юзівка) мітинг з докладом „Сталин или Гитлер". Про стан Червоної армії говорив старший сержант Шпарук. Він, м. ін., сказав: „В передовій лінії червоноармієць дістає 800 гр. хліба — напоповину з половою — табак і якщо є — консервне американське м'ясо. Свого немає. В тилових частинах годують гірше. Я перейшов до німців, бо не хочу воювати: а вмирати все одно — що там, що тут. За спиною червоноармійців стоять „заградительные отряды", які стріляють кожного втікача. В останні часи бачив я в армії хлопців із 1927 року. Кількість жінок на фронті росте. Вдома осталися лише старі та діти. З теренів, що їх відбито в німців беруть податки за весь час і за той, коли були німці. З фронту брали в свій час війська, щоб придушити повстання в Азербайджані".

20. VIII. на заводі Петровського (Дніпропетровськ) відбулася тайна нарада німців-промисловців. В дискусії на тему відношення українського робітництва до німців секретар шефа чорної металургії фон Заац заявив, що коли по приході німців 90-95 відсот. робітництва було за німцями, то тепер — не більше як 10-15 відсот. Причина: німецька поведінка.

На Лівобережжі брали німці до копання окопів поголовно жінок і 12-літніх дітей.

Під час відступу німці зовсім знищили Сталіно. Шахти, заводи та підприємства висаджено в повітря. Мешкальні доми, кіна, театри спалено. Всіх мешканців примусили відступати на Правобережжя. Хто ховався — стріляли.

Від 2. IX. 43. весь Донбас палав. Ще 3. IX. розклеїли німці в Сталіно афіші, що треба продовжувати мирну працю, а вже 4. IX. був наказ до евакуації.

Слабість німців підтверджує факт, що населення не виконує німецьких наказів, і вони лишаються без відгуку. Є багато сіл, з яких на роботу виїхало лише 5-10 відсот. обов'язаних.

Останньо німці дали наказ подати списки жінок, які в цьому році не виробили 50 трудоднів. Цих жінок забрано до будови залізничних шляхів.

Червоні партизани намагаються доповнити свої ряди шляхом вербункової акції серед населення.

Велике враження зробила вістка, що в рядах УПА є національні меншості. Населення тішиться, що спільний фронт боротьби поневолених народів став дійсністю.

Вночі на селі не показується ані один німець. З „штіцпунктів" їдуть до місцевостей, що є осідком гебітскомісарів, й там сплять під охороною.

ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

В першій половині вересня дійшло до кризи уряду Антонеску. Причиною було жадання німців відступити Трансністрію, дати нові частини на фронт і робітників до Німеччини. Антонеску не погодився. Німці відповіли певними репресивними заходами. Наслідком був зріст протинімецьких настроїв, зменшення адміністративного апарату в Трансністрії, перехід з колгоспної системи господарювання на приватно-власницьку.

В румунській пресі зустрічається частіше слово „Україна" — „українці", чого до цього часу не було...

ПЗУЗ

В боротьбі УПА з німцями розвіюється зовсім легенда про непереможність німців. Все ще раз частіше користуються поляками та мадярами...

В Здолбунівському районі відділ УПА здобув у місяці серпні 12 авт тягарових і багато зброї.

Мадяри та поляки напали на церкву в с. Ступно біля Мізоча, ограбили її та знищили. В поворотї зустрілися з відділом УПА. Прийшло до бою, де згинуло 40, а ранено 16 мадярів і поляків.

В рядах УПА зростають відділи грузинів, узбеків, білорусів, які хотять боротися зі Сталіном та Гітлером.

Трапляються щораз частіше випадки дезерції серед німців. Дехто з них переходить до УПА. Збройна акція впливає сильно на них, дехто каже, що „Гітлер капут, Сталін капут — Україна гут".

В Луцьку німці повели арешти серед інтелігенції, духовенства та частинно робітників: арештовано понад 100 осіб.

24. VII. спалено дотла с. Тулицьв Турійського району. Повстанці звели бій з німцями, у якому впало 180 німців.

В Крем'янеччині розбито карну німецьку експедицію. Кілька німців із вермахту перейшло до УПА й заявили готовість боротися проти партійців і гестапо. Казали, що гестапо так само трактує в Німеччині їх родини, як тут українців.

Німці розкинули з літаків летючки, це говорять про те, що всі мусять вернутися з лісів, щоби „всі річники чоловічої та жіночої статі, що підлягають обовязку праці, і крім цього вся зайва людська робоча сила, виїхали негайно на роботу до Німеччини. Коли в селі буде знайдена яка зброя — відповідає все населення". Підписаний генералкомісар Волині і Поділля — Шене.

ПРОПАГАНДИВНА ОФЕНЗИВА

Окупанти, не спроможні знищити визвольно-революційного руху зброєю, почали з небувалою силою пропагандивну офензиву. Займемося насамперед німцями. Що закидають німці ОУН й УПА? Нішо більш тільки ..... большевизм. У листівці „Слухай, український народе" читаємо наступне:

„Москва дає накази ОУН.

З тайних наказів і вказівок, що попали нам в руки, видно, що кремлівські жиди стоять у зв'язку з ОУН. В тих тайних наказах, що скоро

будуть опубліковані, ОУН означується як національно замаскована большевицька бойова частина".

Мало цього. Німці випускають летючки за підписом шефа штабу Червоної армії Василевського із закликом, мовляв, ваші мрії про самостійність не реальні, переходіть до нас, а ми введемо вашого провідника Бандеру у склад українського совітського уряду. Тиждень пізніше німці верещать про співпрацю ОУН з Москвою, покликуючись на .... листівку Василевського. І так у безконечність.

А большевики? Ті закидують „тільки" вислугування німцям. Слухайте: „Відколи ОУН, — питають „радянські партизани", — керівники якої і зараз сидять в Берліні на німецьких харчах і за німецькі марки видають свої газети, стала оборонцем народу?". А дальше: „Маємо документи, опублікуємо їх, з яких видно, що керівна верхівка ОУН, бандеровців і бульбовців,і зараз контактується з гестапо, одержує за це гроші і за тридцять срібняків продає свій народ. Роблять вони це, щоб відвернути народ від збройної боротьби проти німців, відірвати маси від радянських партизан".

І одні, і другі „грозять" від ряду місяців опублікованням „тайних" документів. Досі якось їх не опублікували. Пождемо, може, незабаром читатимемо видане у Москві звернення Кайтля, шефа німецького Головного Командування. Большевики понятливі, може, в пропаганді теж чогось від німців навчаться.

ЗУЗ

З Тернополя повідомляють, що німці збираються ліквідувати ОУН дорогою наскоків на села; при цьому користуються списками з 1941 р.

Поляки вимордували в звірський спосіб у Бучаччині 20 свідомих українців.

15.IX. німці окружили село Шляхтинці в Тернопільщині, перевели ревізії й арештували біля 20 українців.

Подібний випадок був 17.IX. в селі Дубівцях, де арештовано багато українських громадян.

В Бережанщині грасував відділ бавдінст-поліції, що складається з польського елементу міста Бережан.

В селі Літятин зробили німці при допомозі бавдінст-поліції облаву на селян: старших забрали на роботу до „лігеншафту", — молодших до бавдінсту.

19. VIII. до Ниркова (Заліщики) приїхало нім. військо й жандармерія, скликали людей коло церкви, щоби — мовляв — провірити, чи всі є мешканцями села. Людей забрали на роботу, частинно до „лігеншафту, а частинно до Німеччини.

Червоні партизани, що оперували в Карпатах, розбиті. Вони одержали по радіо наказ вертатися малими групами на схід. Серед них панує повна дезорганізація і хаос.

ВОЄННІ ДІЇ.

Літня советська офензива, яка в липні і серпні проходила досить мляво, довела в місяці вересні до несподіваних наслідків. Ще під кінець серпня, після евакуації Харкова (23.8.) і Таганрога (30.8.), німецька преса писала, що за 8 тижнів боротьби совєти здобули всього біля 15.000 кв. км. терену, платячи за це дуже високу ціну: кругло 1,6 мільйона солдат, біля 270 панцерних бригад, понад 5.000 гармат і т. д. В місяці вересні німці почали, правдоподібно, під впливом подій у басейні Середземного моря, формальний відступ із Лівобережжя і з Кубанського мостового причілка. 8.9. евакуйовано Сталіно, 11.9. — Маріюпіль, 17.9. — Новоросійськ і Брянськ, 23.9. — Полтаву й Анапу, 25.9. — Смоленськ, Рославль, 28.9. — Темрюк.

Звідомлення Верховного Командування Німецьких Збройних сил від 24.9. згадує вже про спроби большевиків переправитися через Дніпро. Ці спроби вдалися большевикам у районі Запоріжжя — Дніпропетровськ, Кременчук, Київ і гирло Прип'яті.

Тепер німецька преса заговорила про „тактику еластичної стратегії".

„Втрачаючи терен, — пише преса, — німці виграють на скріпленні сил і здобувають резерви." При тому „залишають за собою радикальне знищення залищених теренів", „справжню Сахару"... —

Совєтська офензива продовжувалася в місяці жовтні далі.

8.X. осягнули большевики три перші більші переходи через Дніпро: біля Кременчука, Черкас і на північ від Києва.

Вилом у нім. лініях між Кременчуком і Дніпропетровськом поширився у напрямі Кривого Рогу.

22. X. совєти перейшли Жовті Води.

29. X. червона армія стояла вже 70 км. на захід від Мелітополя. Крим залишився без сухопутного зв'язку.

28. X. московське радіо подало широкий опис боротьби за Київ. Місто оточене зі сходу, півночі і півдня.

Бої біля Вітебська та Великих Лук стають все більші. За швайцарськими вістками (29. X.), німці приготовляються до евакуації балтицьких країн.

Події в Італії в вересні 1943р. знову поставили німців перед важкою пробою. 8. вересня уряд Бадоліо прилюдно об'явив капітуляцію Італії, при чому вийшло на'яву, що перемир'я з аліянтами підписано в Сіракузах ще 3. вересня. Німецькі фельдмаршали, заздалегідь підготовлені до цієї можливости, зареагували негайно. В усій Італії, в Півд. Франції, на Балканах і островах почалося роззброєння „бадоліянських" військ. В загальному роззброєно понад пів мільйона італійських солдат. Не всюди пішло воно гладко. В багатьох місцях прийшло до кривавих сутичок між недавніми союзниками. Напр., острів Ельба піддався німцям щойно 18.9., місто Спліт і острів Корфу здобуто щойно 28.9., а острів Кос 3.10. Зате Сардінію мусіли німці покинути (20.9.). Одночасно велися бої в Півд. Італії з аліянтськими десантами. Німці відступили з Калабрії й Апулії в район Салерно. На початку жовтня лінія фронту проходила на висоті Неаполя. 5.10. німці покинули острів Корсіку.

Король Віктор Еммануїл і маршал Бадоліо втекли до аліянтів. Своєю тимчасовою столицею вони проголосили місто Барі. Натомість під німецькою окупацією створено вже 9. вересня „Національний фашистський республіканський уряд", на чолі якого від 15.9. став визволений німцями Муссоліні. Так прийшло до поділу італійського народу на два ворогуючі табори. Муссоліні творить нові фашистські військові відділи для боротьби проти аліянтів, а престолонаслідник Умберто формує з обеззброєних частин нові загони по аліянтському боці.

В половині жовтня уряд Бадоліо проголосив війну Німеччині.

Із скупих німецьких комунікатів недвозначно видно, що загал італійського народу таки не бажає співпраці й співжиття з німцями. Проти німців, як окупантів, починає все більше підноситися в енароднє повстання.

Користуючись із заломання Італії, Хорватія ліквідувала всі принижуючі її державні договори з Італією і в той спосіб унезалежнилась від Італії, але зате попала в ще більшу залежність від Німеччини. Те саме сталося з Албанією, яка теж проголосила свою „незалежність".

В своюму маніфесті від 28.9. з нагоди 3-іх роковин „Пакту Трьох" мін. Ріббентроп закидає аліянтам „егоїзм, злу волю і грубий гін панувати над чужими країнами й народами, отже, найзвичайніший імперіялізм, і то в найгіршому розумінні." — Натомість німці і їх союзники — це, на думку Ріббентропа, „бідні народи", яким є зовсім чужі вищеперераховані гріхи.

5. X. Туреччина іменувала бувшого посла в Білгороді Картелева своїм представником при уряді югославського короля Петра, який перебуває в Каїрі.

Лондонське радіо подало вдруге про заворушення у словацьких військах, що є при зенітній артилерії в західніх областях Німеччини.

Турецький президент мав кількаденні розмови з послами Англії і США в зв'язку з московською конференцією.

12. X. Черчіль повідомив, що Португалія відступила Англії бази на Азорах. В заміну за це Португалія одержить, м. ін., харчі.

Головнокомандувача в Півд. Італії Кессельрінга відкликано. Причини: ворогування між ним і Роммелем.

В день 2 листопада ц. р. появився кінцевий комунікат про московську конференцію. Участь у ній брали: Гел, Іден і Молотов, Крім них були ще військові дорадники. Наради тривали 12 днів. На конференції — згідно із змістом комунікату — вирішено:

1. Поглиблення співпраці аліянтів — зокрема на військовому відтинку — для якнайшвидшого закінчення війни.
2. Питання кордонів СССР — в першу чергу західніх — буде поладнане дипломатичним шляхом.
3. Створення комітету колективної безпеки із представників США, Англії й СССР. Осідок комітету — Лондон.
4. Створення нової міждержавної установи, аналогічної до давньої Ліги Націй.
5. Заведення в Італії справжнього демократичного устрою.
6. Покарання винуватців цієї війни.
7. Покарання німецьких спричинників розстрілу польських старшин під Катинем. (При цьому пункті слід зауважити, що в московському тексті резолюцій замінено слово „польських" — словом „італійських").
8. Участь совєтських генералів у т. зв. інвазійному штабі.

На маргінесі конференції слід зазначити наступне: постанови, що їх подаємо, є тільки частиною постанов, що їх прийнято на конференції. В комунікаті подано те, що всі три конферуючі сторони вважали за потрібне подати. Кожна із них вважає конференцію своїм успіхом. Яким, однак, шляхом піде розвиток їх гіх взаємин, залежатиме не так від паперових резолюцій, як від дальшого ходу подій і — що найголовніше — від співвідношення реальних сил трьох конферуючих партнерів.

Турецький міністр закордонних справ Менеменджоглу відбув у Каїрі розмову з Іденом, що повертався з Москви. Розмова, що її заініціював Іден, мала на меті втягнути Туреччину до війни проти Німеччини і її союзників. Туреччина ухиляється від участи у війні, постійно заявляючи про мирний характер своєї політики і відсутність якихнебудь планів територіяльних здобутків.

5 XI. В Неаполі відбулися збори прихильників 71-літнього графа Сфорци. Учасники жадали абдикації короля. Цього ж самого дня відбулася конференція між королем, гр Сфорцою і марш. Бадоліо. Справа абдикації Віктора Емануїла і його сина князя Умберто актуалізується. Королем мав би стати шостилітній син престолонаслідника князя Умберто — Емануїл. Регентом мав би бути марш. Бадоліо, а прем'єром міністрів — граф Сфорца.

У Лондоні відбулося прийняття на честь сина останнього австрійського цісаря Карла — Роберта. На прийнятті, що його влаштували англійці, були присутні, м. іншим, папський нунцій і еспанський посол у Лондоні князь Альба.

Епископ Загребу виступив у відчитаному по церквах пастирському листі проти введення загальної відповідальности громад за саботажі і вбивства. Розпорядження про загальну відповідальність видав поглавник Анте Павеліч. Приклад гідний до наслідування і поза межами Хорватії...

В Токіо закінчилася конференція східньо-азійських держав. В 5-ому пункті напрямних говориться про конечність „знищення расових різниць".

Біля острова Бугенвіль відбувся великий бій між американцями і японцями. Американці, як подають японські комунікати, мали понести дошкульні втрати.

Бої на східньому фронті тривають в незменшених масштабах дальше. Большевики намагаються знищити німецькі армії у закруті Дніпра двома клинами: один із Києва на південний захід, другий із гирла Дніпра на північний захід.

З нагоди здобуття Києва в день 6. XI. відбувся в Москві великий парад. Роздано декілька „орденів Богдана Хмельницького".

Заповіді підпільної газети

Я Твій довірений приятель, що приходжу сказати Тобі слово правди, розповісти про Україну і світ, порадити, що маєш робити і як боротися за кращу долю. Не лякайся мене, бо про Тебе я нікому не скажу, але пам'ятай:

— За видавання і кольпортаж мене Твої товариші-друзі кладуть свої голови і тому бережи мене як зіницю ока!
— Обережно мене читай — в полі, або кімнаті при закритих дверях і вікнах — тихо чи шепотом, щоб ворог не бачив і дурень не чув!
— Читай швидко і другому передай, бо на мене ждуть тисячі таких як Ти і тому злочином є тримати мене: „З хати до хати, з рук до рук!"
— Передавай мене лише тим, до кого маєш довір'я, і які як і Ти після прочитання передадуть мене далі.
— Знищити мене можеш лише тоді, коли ворог наступає, а заховати вже нема часу; інакше шануй мене, бо я йду будити народ до великого революційного діла — будувати Самостійну Українську Державу.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Друже!

— Прочитай і дай другому прочитати.
— Зроби виписки і передай їх другому.
— Поширюй наші думки і ідеї в розмовах і в своїх писаннях.
— Складай датки на революційний фонд і таким чином допомагай у сьогоднішній нашій визвольній боротьбі.
— Доказуй своєю працею і боротьбою, що Ти український самостійник-державник.

Цього від Тебе бажає сьогодні Україна!

З хати до хати, з рук до рук!

З ДРУКАРНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ